

ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJVYŠŠIEHO SÚDU
A ROZHODNUTÍ SÚDOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

3/2019

OBSAH***Rozhodnutia vo veciach občianskoprávných*****23. Vzdanie sa predkupného práva.**

Ak sa podielový spoluvlastník v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva nehnuteľností na výzvu súdu vyjadrí, že nemá záujem nadobudnúť spoluvlastnícke podiely na dotknutej nehnuteľnosti, nemožno jeho vyjadrenie v inom konaní (o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy) považovať za úkon, ktorým by „sa vzdal predkupného práva“ a prejavil vôľu nerealizovať v budúcnosti toto právo podielového spoluvlastníka. 4

24. Dobré mravy.

Zriadenie záložného práva k rozostavanému domu vlastníkom domu a jeho stavebníkom bez vedomia a súhlasu ostatných (všetkých) stavebníkov v čase, keď vlastník a stavebník už má uzavretú zmluvu o výstavbe domu s ďalšími (viacerými) stavebníkmi, ktorí sa po dokončení stavby domu majú stať vlastníkami v ňom sa nachádzajúcich bytov a nebytových priestorov, je v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 a § 39 Občianskeho zákonníka). 12

25. Objektívna premlčacia doba podľa zákona č. 58/1969 Zb.

Pri nárokoch na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, vyvodzovaných z nesprávneho úradného postupu, sa právo môže premlčať len uplynutím subjektívnej trojročnej premlčacej doby podľa § 22 ods. 1 vety prvej tohto zákona, plynúcej odo dňa získania poškodeným vedomosti o škode (o tom, že už vznikla). 18

26. Náhrada škody, zavinenie, dohoda o vine a treste.

Sama skutočnosť, že rozsudkom trestného súdu bola schválená dohoda prokurátora a obvineného o vine a treste, bez ďalšieho neznamena, že škoda bola spôsobená výlučným zavinením obvineného a civilný súd v spore o náhradu škody nezabavuje povinnosti zaoberať sa otázkou, či, do akej miery a v akom rozsahu sa na vzniknutej škode podieľalo aj konanie poškodeného (§ 441 Občianskeho zákonníka). 24

27. Peňažná náhrada podľa § 62 ods. 8 Zákonníka práce.

Ak sa zamestnanec, ktorý so zamestnávateľom uzavrel dohodu podľa § 62 ods. 8 Zákonníka práce, počas plynutia výpovednej doby rozhodne, že nezotrvá v plnení pracovných povinností u zamestnávateľa a nezaplatí mu náhradu v zmysle tohto ustanovenia, je zamestnávateľ oprávnený uplatniť svoj nárok na peňažnú náhradu na súde, ktorý pri určovaní výšky tejto náhrady zohľadní tiež individuálne okolnosti sporu, najmä dôvod výpovede, ako aj dôvod a dĺžku doby nezotrvania zamestnanca u zamestnávateľa počas plynutia výpovednej doby. 33

28. Márne uplynutie reklamačnej lehoty.

Ak k poškodeniu výrobku dôjde v dôsledku jeho nesprávneho používania, najmä užívania v rozpore s informáciami o spôsobe použitia a údržby výrobku, nejde o „reklamačnú“ vadu. Spotrebiteľ v takom prípade nemá právo od zmluvy odstúpiť ani právo na výmenu výrobku za nový výrobok. 39

29. Znížený majetkový cenzus.

Znížený majetkový cenzus (§ 422 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku) sa v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolateľom je neúspešný spotrebiteľ. 45

30. Žaloba v prospech tretieho.

Dlžník zo zmluvy o úvere, ktorému leasingová spoločnosť oznámila, že jej pohľadávka, ktorá sa stala predčasne splatnou v dôsledku vzniku poistnej udalosti na zaobstarávanej veci, bude znížená o predpokladané plnenie poisťovne, je aktívne vecne legitimovaný v spore proti poisťovní ako poisťiteľovi obstarávanej veci a leasingovej spoločnosti ako poskytovateľovi úveru na zaobstaranie veci. Predpokladom je, že sa domáha, aby poisťovňa zaplatila poistné plnenie leasingovej spoločnosti s tým, že v rozsahu poskytnutého plnenia zaniká jeho povinnosť vrátiť leasingovej spoločnosti nezaplatenú časť úveru. 47

31. Negatívne určenie.

Ak je nehnuteľnosť v katastri nehnuteľností vedená duplicitne ako vlastníctvo žalobcu aj žalovaného, má žalobca naliehavý právny záujem (§ 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku, resp. § 137 písm. c/ Civilného sporového poriadku) na negatívnom určení, že žalovaný nie je vlastníkom tejto nehnuteľnosti. 53

32. Vzťahy vyplývajúce zo štátnej služby profesionálneho vojaka.

Na konanie vo veci, v ktorej sa profesionálny vojak domáha preskúmania správnosti oznámenia vojenského útvaru o výške a zložení jeho platu, je príslušný súd v správnom súdnictve. 57

23.**ROZHODNUTIE**

Ak sa podielový spoluvlastník v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva nehnuteľností na výzvu súdu vyjadří, že nemá záujem nadobudnúť spoluvlastnícke podiely na dotknutej nehnuteľnosti, nemožno jeho vyjadrenie v inom konaní (o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy) považovať za úkon, ktorým by „sa vzdal predkupného práva“ a prejavil vôľu nerealizovať v budúcnosti toto právo podielového spoluvlastníka.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. novembra 2018 sp. zn. 2 Cdo 13/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Dolný Kubín (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 3. novembra 2016 č. k. 6 C 202/2015-103 žalobu zamietol a žalobkyni uložil povinnosť nahradiť žalovaným 1/ až 5/ trovy konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia neplatnosti právnych úkonov podľa § 140 v spojení s § 40a Občianskeho zákonníka z dôvodu, že kúpnu zmluvou uzatvorenou medzi žalovanou 3/ a žalovaným 5/ z 30. júna 2015, ktorej vklad bol Okresným úradom - odbor katastrálny, Dolný Kubín povolený 16. júla 2015 pod č. V 1329/15, kúpnu zmluvou uzatvorenou medzi žalovaným 4/ a žalovaným 5/ 30. júna 2015, ktorej vklad bol Okresným úradom - odbor katastrálny, Dolný Kubín povolený 16. júla 2015 pod č. V 1331/2015, kúpnu zmluvou uzatvorenou medzi žalovaným 1/ a 2/ ako predávajúcimi a žalovaným 5/ ako kupujúcim 27. júla 2015, ktorej vklad bol Okresným úradom - odbor katastrálny, Dolný Kubín povolený 21. augusta 2015 pod č. V 1529/15, bolo porušené jej predkupné právo pri prevode spoluvlastníckych podielov k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v k. ú. Z., zapísaných na LV č. X, a to KN-C parcely č. X, X, X, X, X, X, X, X, X, X, X, X, X, X a KN-E parc. č. X. Súd prvej inštancie mal z vykonaného dokazovania za preukázané, že žalovaní 1/ a 2/ boli pred uzatvorením kúpnych zmlúv spoluvlastníkmi žalovaných nehnuteľností každý v podieloch 1/81, žalovaná 3/ v podiele 1/81, žalovaný 4/ v podiele 1/108 a žalovaný 5/ v podiele 5/12. Žalobkyňa je podielovou spoluvlastníčkou predmetných nehnuteľností v podiele 17/36. Súd prvej inštancie poznamenal, že medzi účastníkmi nebolo sporné, že pred uzavretím kúpnych zmlúv o prevode spoluvlastníckych podielov žalovaných 1/ až 4/ na žalovaného 5/ nedošlo zo strany žalovaných 1/ až 4/ vo vzťahu k žalobkyni k písomnej ponuke na predaj spoluvlastníckych podielov, pričom uvedená povinnosť im vyplývala z § 605 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie vzhľadom na zistené okolnosti však dospel k záveru, že žalovaní 1/ až 4/ nemali povinnosť písomnú ponuku urobiť, pretože žalobkyňa na pojednávaní konanom 30. júna 2015, vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín sp. zn. 4 C 19/2013 vo veci zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva účastníkov k nehnuteľnostiam zapísaným na LV X k. ú. Z., výslovne prejavila vôľu spoluvlastnícke podiely žalovaných nekúpiť. Poznamenal, že z uvedeného prejavu vôle žalobkyne v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ako aj z obsahu podanej žaloby je možné vyvodiť vzdanie sa predkupného práva žalobkyne v zmysle § 140 Občianskeho zákonníka, pričom po takomto prejave vôle, žalovaní 1/ až 4/ nemali povinnosť ponúknuť žalobkyni svoje spoluvlastnícke podiely na predaj písomne, ak je zrejmé, že s týmto predajom žalobkyňa vyjadrila súhlas a v konaní o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva dokonca navrhovala, aby sa výlučným vlastníkom vyporiadaných spoluvlastníckych podielov všetkých spoluvlastníkov stal žalovaný 5/. Súd prvej inštancie na záver poukázal na to, že ak by aj nebolo možné stotožniť sa so záverom, že sa žalobkyňa vzdala predkupného práva, žalobu by zamietol, pretože predstavuje výkon práva v rozpore s dobrými mravmi. Uviedol, že žalobkyňa do podania žaloby v predmetnej veci a rovnako ani v konaní

vedenom pod sp. zn. 4 C 19/2013, ani raz neprejavila vôľu v tom smere, že by chcela nadobudnúť podiely žalovaných 1/ až 4/. Ďalej uviedol, že ak by mal vychádzať z toho, že k podaniu žaloby viedlo žalobkyňa to, že chce nadobudnúť podiely žalovaných 1/ až 4/, musel by konštatovať, že žalobkyňa nezvolila vhodný nástroj súdnej ochrany a na požadovanom určení tak nemá naliehavý právny záujem, keďže rozhodnutie vydané podľa jej žaloby by neriešilo to, čo chce požadovanou žalobou dosiahnuť. Určovací žaloba by bola namieste vtedy, ak by žalobkyňa ako opomenutý spoluvlastník nemala záujem nadobudnúť prevedené spoluvlastnícke podiely a súčasne by chcela zabrániť tretej osobe vstúpiť do spoluvlastníckeho podielu (názor uvedený v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 28/2009). O trovách konania rozhodol súd prvej inštalcie podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 8. marca 2017 sp. zn. 7 Co 29/2017 rozsudok súdu prvej inštalcie potvrdil a žalovaným 1/ až 5/ priznal proti žalobkyňi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Uviedol, že záver súdu prvej inštalcie, že žalobkyňa nemá naliehavý právny záujem podľa § 137 písm. c/ CSP na určení relatívnej neplatnosti právnych úkonov - kúpnych zmlúv uzavretých medzi žalovanými 1/ až 4/ ako predávajúcimi a žalovaným 5/ ako kupujúcim, predmetom ktorých bol prevod spoluvlastníckych podielov k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. X, je správny. Odvolací súd zhodne so záverom súdu prvej inštalcie dospel k záveru, že prevodom spoluvlastníckych podielov žalovaných 1/ až 4/ na žalovaného 5/, nebolo porušené predkupné právo žalobkyne v zmysle § 140 Občianskeho zákonníka, pretože, ako správne uviedol súd prvej inštalcie, u žalobkyne došlo k zániku predkupného práva, keď nepochybne dala najavo, že o vec (nadobudnutie spoluvlastníckych podielov k pozemkom od ostatných spoluvlastníkov) nemá záujem a že s predajom pozemku žalovanému 5/ súhlasí. Tomuto záveru zodpovedajú nielen skutkové tvrdenia uvádzané v žalobe o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ale aj okolnosti, ku ktorým došlo na pojednávaní konanom 30. júna 2015, sp. zn. 4 C 19/2013 na Okresnom súde Dolný Kubín, na ktorom došlo k výsluchu účastníkov konania. Žalobkyňa v priebehu konania po vypočutí žalovaných 3/ a 4/ vo vzťahu k návrhu, či by odkúpila spoluvlastnícke podiely od ostatných spoluvlastníkov, výslovne odpovedala záporne. V tejto súvislosti vo svojej výpovedi doplnila, že „ona reálne užívala iba tú časť, ktorú žiada do svojho vlastníctva a že ostatné nehnuteľnosti všetky užíva žalovaný 1/“. Odvolací súd preto zhodne so záverom súdu prvej inštalcie vyhodnotil výpoveď žalobkyne ako jednoznačný prejav vôle neodkúpiť ponúkané spoluvlastnícke podiely od žalovaných 1/ až 4/, ak zároveň mala vedomosť, že tieto spoluvlastnícke podiely sú ponúkané zároveň aj žalovanému 5/ za rovnakých podmienok. Uviedol, že na základe uvedených skutočností bolo dôvodné zo strany žalovaných 1/ až 4/ sa domnievať, že žalobkyňa predkupné právo už nebude uplatňovať a že so zamýšľaným predajom spoluvlastníckych podielov žalovaných 1/ až 4/ na žalovaného 5/ súhlasí. Preto na základe takto prejavenej vôle zo strany žalobkyne bolo dôvodné, aby následne žalovaní 1/ až 4/ svoje spoluvlastnícke podiely na žalovaného 5/ previedli bez porušenia zákonného predkupného práva v zmysle § 140 a § 40a Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštalcie v celom rozsahu podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Mala za to, že v doterajšej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola doposiaľ vyriešená otázka, ktorá má podstatný vplyv a zásadný význam pri rozhodnutí o správnosti, resp. nesprávnosti rozhodnutia súdu prvej inštalcie a rovnako tak odvolacieho súdu. Nesprávne právne posúdenie veci videla v tom, že súd prvej inštalcie a rovnako tak odvolací súd v tomto konaní rozhodol tak, že uplatniť predkupné právo k nehnuteľnostiam možno urobiť aj ústne, pričom takýto právny názor a záver neprodukoval dovolací súd v žiadnom zo svojich doterajších rozhodnutí a k tejto otázke neexistuje jediný

relevantný judikát. Namietala, že súd prvej inštancie vychádzal z nesprávneho predpokladu a nesprávneho právneho posúdenia a vyhodnotenia skutočnosti, že na pojednávaní konanom 30. júna 2015 pri prejednávaní veci vedenej na Okresnom súde Dolný Kubín sp. zn. 4 C 19/2013 došlo zo strany právneho zástupcu žalovaných 1/ a 2/ a zároveň podielových spoluvlastníkov k ponuke ich spoluvlastníckych podielov na pozemkoch zapísaných na LV č. X na predaj a táto otázka bola vyhodnotená ako prejav, ktorým bolo uplatnené predkupné právo žalovaných 1/ a 2/ voči žalobkyni. Poznamenala, že v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 19/2013 právny zástupca zastupoval iba žalovaných 1/ a 2/ a nie aj žalovaných 3/ a 4/, a z tohto dôvodu preto mala za to, že žalovaní 3/ a 4/ porušili jej predkupné právo. Poukázala na to, že k porušeniu povinnosti zo zákonného predkupného právneho vzťahu dochádza nielen vtedy, keď zaviazaná osoba oprávnenej osobe podiel na predmetných nehnuteľnostiach vôbec neponúkne, ale aj tým, že hoci k ponuke došlo ústne, nebola realizovaná v zmysle § 605 Občianskeho zákonníka v písomnej forme, nebola ponúknutá konkrétna kúpna cena, nebol poskytnutý údaj o termíne splatnosti kúpnej ceny a nebola dodržaná dvojmesačná lehota na prejav vôle žalobkyne smerujúci ku kúpe ponúkaných podielov na predmetných nehnuteľnostiach alebo odmietnutí takejto ponuky. Uviedla, že v jej prípade tak jednoznačne došlo k porušeniu zákonného predkupného práva, čo má za následok relatívnu neplatnosť právnych úkonov v zmysle § 40a a § 140 Občianskeho zákonníka. Navrhla, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a rovnako tak súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie.

4. Žalovaní 1/ až 5/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhli, aby dovolací súd dovolanie odmietol, prípadne aby toto dovolanie ako nedôvodné zamietol a žalovaným priznal náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Žalobkyňa v dovolaní uviedla, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

8. V danom prípade žalobkyňa v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom zadefinovala relevantnú právnu otázku, a to či „bude mať ústne uplatnenie predkupného práva bez poskytnutia lehoty na odkúpenie jedným zo spoluvlastníkov voči ostatným spoluvlastníkom právne relevantné následky, keďže na uplatnenie predkupného práva vo vzťahu k nehnuteľnostiam sa vyžaduje písomná forma a ďalšie podmienky stanovené v ustanovení § 605 Občianskeho zákonníka“.

9.1. Najvyšší súd už síce v niektorých dovolacích konaniach riešil otázky týkajúce sa predkupného práva, išlo však o posúdenie otázky účinného prijatia ponuky na odkúpenie spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnosti (R 49/2010), otázku zániku predkupného práva (R 50/2009), avšak v zásadne iných právnych vzťahoch a súvislostiach. Žalobkyňou zadefinovaná (a s poukázaním na konkrétne okolnosti vysvetlená) otázka,

či „bude mať ústne uplatnenie predkupného práva bez poskytnutia lehoty na odkúpenie jedným zo spoluvlastníkov voči ostatným spoluvlastníkom právne relevantné následky, keďže na uplatnenie predkupného práva vo vzťahu k nehnuteľnostiam sa vyžaduje písomná forma a ďalšie podmienky stanovené v ustanovení § 605 Občianskeho zákonníka“, nebola ešte dovolacím súdom vyriešená.

9.2. Najvyšší súd však v súvislosti s touto otázkou poznamenáva, že v prejednávanom spore za zisteného skutkového stavu, zodpovedanie tejto otázky nie je pre rozhodnutie vo veci za daného stavu podstatné.

9.3. Vychádzajúc z obsahu dovolania žalobkyne (§ 124 ods. 1 CSP) dovolací súd uvádza, že žalobkyňa v dovolaní namieta nesprávne právne posúdenie sporu v právnej otázke, ktorá dovolacím súdom ešte nebola riešená, a to v otázke „či je možné považovať prehlásenie dovolateľky v inom súdnom spore, za iných skutkových okolností, bez výslovného prehlásenia žalobkyne, že sa vzdáva predkupného práva k predmetným nehnuteľnostiam, za účinné vzdanie sa predkupného práva“. Najvyšší súd, preto v dovolacom konaní pristúpil k riešeniu takto vymedzenej dovolacej otázky, ktorá nebola doposiaľ dovolacím súdom vyriešená.

10. Podľa § 432 ods. 1 CSP možno dovolanie, ktoré je prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Právnym posúdením sa pritom rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

11. Podľa § 140 Občianskeho zákonníka ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, § 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

12. Vlastnícke právo ako základný právny inštitút možno vo všeobecnosti charakterizovať ako právom zakotvenú možnosť vlastníka v medziach stanovených právnym poriadkom držať, užívať a nakladať so svojou vecou podľa svojej úvahy a vo svojom záujme. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má zásadne rovnaký zákonný obsah a ochranu, nesmie byť však zneužitá na ujmu práv druhých alebo v rozpore so zákonom chránenými všeobecnými záujmami. Spoluvlastníctvo potom predstavuje situáciu, kedy jedna vec, aj keď nie je reálne rozdelená, patrí viac subjektom spoločne.

13. Inštitút predkupného práva medzi spoluvlastníkmi je prostriedkom obmedzujúcim právo spoluvlastníka v jeho dispozícii s majetkom - vo voľnej možnosti previesť svoj spoluvlastnícky podiel na tretiu osobu. Predkupné právo medzi podielovými spoluvlastníkmi vyplýva priamo zo zákona a má vecno-právnu povahu, je trvalým obmedzením jednej z troch najvýznamnejších zložiek práva vlastníckeho - práva nakladať so svojou vecou, konkrétne previesť ju na iného. Pôsobí voči každému spoluvlastníkovi veci i jeho právnym nástupcom a pre spoluvlastníka veci zakladá povinnosť, aby v prípade, že chce svoj spoluvlastnícky podiel scudziť, prednostne ho ponúkol na kúpu ostatným spoluvlastníkom. Ide o právny vzťah, v ktorom právu jednej strany na prednostnú ponuku na kúpu a možnosti jej využitia zodpovedá povinnosť strany druhej. Práva a tomu zodpovedajúce povinnosti, ktoré tvoria obsah

tohto právneho vzťahu, sú stanovené priamo zákonom.

14. Podľa § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka ak sa predkupné právo porušilo, môže sa oprávnený buď od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo mu zostane predkupné právo zachované.

14.1. Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že ak porušil niektorý z podielových spoluvlastníkov povinnosť ponúknuť svoj spoluvlastnícky podiel ku kúpe ostatným spoluvlastníkom ako prvým a skutočne vykonal prevod svojho spoluvlastníckeho podielu na tretiu osobu (nie na osobu blízku), vystavuje sa spolu s treťou osobou osobitnej forme postihu uvedenej v § 40a Občianskeho zákonníka. Keďže ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka neobsahuje ďalšiu úpravu vecného predkupného práva a ani priamo neodkazuje, že na toto právo z hľadiska obsahu, účinkov a výkonu treba aplikovať ustanovenia o zmluvnom predkupnom práve, nič nebráni tomu, aby sa aj na tieto právne vzťahy použila všeobecná právna úprava o predkupnom práve zaradená do ôsmej časti druhej hlavy druhého oddielu v § 602 až § 606, avšak s určitými odchýlkami danými charakterom právnej úpravy toho-ktorého zákonného predkupného práva. To možno vyvodiť aj z § 603 ods. 2, ktorý priamo umožňuje predkupné právo dohodnúť aj ako vecné právo (porovnaj napr. P. Vojčík a kolektív, Občiansky zákonník, stručný komentár, IURA EDITION, spol. s r.o., Bratislava 2008, str. 326).

15. Občiansky zákonník nevyžaduje k predaju spoluvlastníckeho podielu súhlas ostatných spoluvlastníkov, vyžaduje len rešpektovanie predkupného práva. Hoci v zákonnej úprave nie je výslovne zakotvené, že predkupné právo podľa § 140 Občianskeho zákonníka má vecnú povahu a pôsobí voči tretím osobám, súdna prax zákonnému predkupnému právu túto povahu prisudzuje. Z hľadiska obsahu, účinkov a výkonu treba teda aj na predkupné právo vyplývajúce z § 140 Občianskeho zákonníka aplikovať (uplatnením analógie legis - § 853 Občianskeho zákonníka) všeobecnú úpravu o predkupnom práve zaradenú do ôsmej časti druhej hlavy druhého oddielu Občianskeho zákonníka (§ 602 až § 606 Občianskeho zákonníka). Ponuka urobená v rámci predkupného práva nie je klasickým návrhom na uzavretie zmluvy vychádzajúcim zo všeobecnej občianskoprávnej zásady zmluvnej voľnosti, v ktorom môže navrhovateľ svojím prejavom vôle vymedziť lehotu na prijatie návrhu. Ponuka povinného, dokedy má byť predaj zavŕšený, musí rešpektovať aj ustanovenie § 605 Občianskeho zákonníka (pokiaľ by nebola dohodnutá iná doba - čo je typicky využiteľné pre zmluvné predkupné právo, nie však pre zákonné predkupné právo podľa § 140 Občianskeho zákonníka). Ak spoluvlastník nevyčká uplynutie zákonnej dvojmesačnej lehoty a prevedie ponúkaný spoluvlastnícky podiel, porušuje predkupné právo ostatných spoluvlastníkov (pozri uznesenie NS SR sp. zn. 6 Cdo 115/2011, nález ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 156/2005).

16. V prípade porušenia povinnosti zo strany povinného spoluvlastníka má oprávnený spoluvlastník právo a/ dovolať sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu podľa § 40 Občianskeho zákonníka, b/ domáhať sa od nadobúdateľa, aby mu spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu podľa § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka za rovnakých podmienok, za ktorých kúpil podiel od povinnej osoby alebo c/ si predkupné právo ponechať voči budúcemu nadobúdateľovi podielu.

17. Zákonné predkupné právo podielového spoluvlastníka zanikne najmä vtedy, ak oprávnený spoluvlastník predkupné právo riadne a včas nevyužije. Predkupné právo spoluvlastníka zaniká i v prípade, že oprávnený spoluvlastník o zamýšľanom predaji spoluvlastníckeho podielu preukázateľne vie a prejaví, hoci konkludentne, súhlas s predajom inému. Za nevyužitie predkupného práva možno považovať aj vyhlásenie oprávneného spoluvlastníka o tom, že má záujem o prevádzaný podiel, no navrhuje zmenu podmienok prevodu podielu. Zákon napokon nevylučuje ani možnosť vzdať sa zákonného predkupného práva pre prípad budúceho prevodu spoluvlastníckeho podielu (viď Števíček, M., Dulak, A., Bajánková,

J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I., § 1 - § 450. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2015, 988 str.).

18. V danom prípade súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia relatívnej neplatnosti právneho úkonu (kúpnych zmlúv), nakoľko mal z obsahu zápisnice z pojednávania konaného 30. júna 2015 vo veci zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva vedenej na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 4 C 19/2013, ktorú podala žalobkyňa proti žalovaným totožným v predmetnom konaní, za preukázané, že žalovaní nemali povinnosť písomnú ponuku učiniť, pretože žalobkyňa na pojednávaní 30. júna 2015 výslovne prejavila vôľu spoluvlastnícke podiely žalovaných nekúpiť. Uvedený prejav vôle žalobkyne preto vyhodnotil ako vzdanie sa predkupného práva. Na odvolanie žalobkyne odvolací súd ako vecne správny potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie.

19. Dovolací súd z obsahu zápisnice z pojednávania konanom 30. júna 2015 vo veci zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 4 C 19/2013 zistil nasledovné. Na danom pojednávaní bol ako prvý z účastníkov vypočutý M. R. (žalovaný 4/), ktorý na otázky právneho zástupcu žalobkyne a právneho zástupcu JUDr. Slamku (v konaní 6 C 202/2015 zástupca žalovaných 1/ až 5/, ktorý však v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 19/2013 nezastupoval všetkých žalovaných a nezastupoval ani M. R.) uviedol, že bude súhlasiť s predajom svojho podielu, za ktorý by požadoval 20 € za m² a za takúto sumu by svoj spoluvlastnícky podiel previedol na žalobkyňu a ak by mala záujem tak jej to za túto sumu ponúka, taktiež odpovedal, že svoj podiel by predal aj žalovanému 1/ (v tomto konaní žalovaný 5/). Ako druhá z účastníkov konania bola vypočutá H. P. (žalovaná 3/), ktorá vo svojej výpovedi o. i. uviedla, že súhlasí so zrušením podielového spoluvlastníctva a žiadala, aby za svoj podiel bola vyplatená. Rovnako ako žalovaný 4/ aj žalovaná 3/ odpovedala na otázky právneho zástupcu žalobkyne a právneho zástupcu JUDr. Slamku, ktorý ju však v danom konaní nezastupoval, či by predala svoj podiel žalobkyňi prípadne hocikomu, odpovedala áno, za 20 € za m². Ako tretia bola vypočutá žalobkyňa, ktorá na otázku právneho zástupcu JUDr. Slamku: „či by odkúpila spoluvlastnícke podiely žalovaných“ odpovedala nie.

20. Podľa odbornej spisby medzi typické subjektívne práva, ktorých sa nemožno vopred vzdať, patrí okrem osobnostných práv (§ 11 Občianskeho zákonníka), napr. právo duševného vlastníctva (autorské právo), právo vzniesť námietku premlčania (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka), predkupné právo pri podielovom spoluvlastníctve (§ 140 Občianskeho zákonníka), atď. [viď Fekete, I.: Občiansky zákonník, Veľký komentár 2. diel (§ 460 až § 880), Bratislava, Eurokódex, 2011, str. 1689]. Predkupné právo zanikne predovšetkým zánikom veci, ktorej sa predkupné právo týka. Ďalej zanikne smrťou oprávnenej fyzickej osoby, resp. zánikom právnickej osoby. Oprávnený sa predkupného práva môže i vzdať (viď aj § 574 Občianskeho zákonníka). Platný prejav vôle o zrieknutí sa predkupného práva k nehnuteľnosti možno urobiť len písomne [viď Fekete, I.: Občiansky zákonník, Veľký komentár 2. diel (§ 460 až § 880), Bratislava, Eurokódex, 2011, str. 1811].

21. V zmysle inej odbornej spisby je možné vzdať sa predkupného práva:

a/ Kedykoľvek po vzniku predkupného práva, t. j. bez ohľadu na to, či má oprávnený možnosť predkupné právo realizovať. Inými slovami, vzdať sa predkupného práva sa môže už v dobe, keď predkupné právo existuje v skrytej podobe a keď povinný ešte neurobil ponuku. Vo svojej podstate sa jedná o dvojstranný právny úkon podľa ustanovenia § 574 Občianskeho zákonníka, ktorý k svojej platnosti vyžaduje písomnú formu.

b/ Aj potom, čo povinný oprávnenému urobil ponuku na prevod veci. Pokiaľ však oprávnený nevyužije ponuku a výslovne písomne nepotvrdí, že sa vzdáva svojho predkupného práva, až v tom prípade možno dospieť k záveru, že predkupné právo zaniklo bez ohľadu na to, za akých podmienok povinný následne vec prevedie.

c/ Iná situácia je pokiaľ oprávnený reaguje na konkrétnu ponuku počas lehoty pre vyplatenie a nepochybne vyjadří, že ponuku neprijíma, prípadne, že predkupné právo nevyužije. Až týmto prejavom vôle, neprijatím ponuky, dôjde k zániku predkupného práva oprávneného, vždy však za podmienky, že prevod veci bude uskutočnený podľa podmienok, ktoré boli oprávnenému oznámené v ponuke. Povinný v takom prípade nemusí naďalej čakať s predajom veci tretej osobe do konca lehoty stanovenej pre vyplatenie. Pokiaľ by oprávnený predsa len zmenil názor a do konca lehoty splnil podmienky pre prevod veci, vec by už v takom prípade nemohol nadobudnúť. Takéto dojednanie by malo byť vnímané ako dohodnuté v rozpore s dobrými mravmi a nemalo by mať súdnu ochranu (viď Surgová, M.: Předkupní právo, Linde Praha, a.s., 2008, str. 90).

22. Podľa § 574 ods. 1 Občianskeho zákonníka veriteľ sa môže s dlžníkom dohodnúť, že sa vzdáva svojho práva alebo že sa dlh odpúšťa; táto dohoda sa musí uzavrieť písomne.

22.1. Podľa § 574 ods. 2 Občianskeho zákonníka dohoda, ktorou sa niekto vzdáva práv, ktoré môžu vzniknúť až v budúcnosti, je neplatná.

22.2. Hoci vzdanie sa práva by nasvedčovalo jednostrannému právnomu úkonu, vychádzajúc však zo zmluvnej voľnosti pre právne dôsledky majúce za následok zánik záväzku, sa vyžaduje zhodný prejav. V záujme právnej istoty však zákon pod sankciou neplatnosti vyžaduje pre uzavretie dohody písomnú formu; a to bez zreteľa na to, že samotný záväzkový vzťah nebol založený v písomnej forme.

23. Vzhľadom na vyššie uvedené v danej veci nastala situácia uvedená v písm. a/ bodu 21, t. j. situácia ešte pred riadne urobenou ponukou na odpredaj spoluvlastníckeho podielu. Za tohto stavu by bolo možné, aby sa žalobkyňa účinne a platne vzdala predkupného práva uzavretím písomnej zmluvy podľa § 574 Občianskeho zákonníka. Keďže k uzavretiu takejto zmluvy nedošlo, nedošlo ani k vzdaniu sa predkupného práva zo strany žalobkyne. Dokonca aj v situácii uvedenej pod písm. b/, t. j. po urobení ponuky na predaj veci, musí oprávnený výslovne písomne potvrdiť, že sa predkupného práva vzdáva. O túto situáciu však v tejto veci nejde. Taktiež sa nejdená ani o situáciu uvedenú pod písm. c/, pretože tu nebola žalobkyni účinne a platne urobená ponuka na odpredaj spoluvlastníckeho podielu. Žalobkyňa taktiež jednoznačne nevedela o zamýšľanom odpredaji spoluvlastníckych podielov žalovanými 1/ až 4/ žalovanému 5/ a nevyjadrila s týmto predajom súhlas.

24. Dovolací súd na základe vyššie uvedeného konštatuje, že za účinné a platné vzdanie sa predkupného práva nemožno považovať prehlásenie dovolateľky v inom súdnom konaní, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, že podiely ostatných (niekoľkých) spoluvlastníkov nechce. Vzdanie sa práva bez všetkého (eo ipso) sa nepredpokladá (a iure nemo recedere praesumitur). Ak je sporné, či vôbec došlo k vzdaniu sa práva, platí výklad, že k vzdaniu sa práva vôbec nedošlo. Uplatní sa tu teda stará zásada rímskeho práva, že v prípade pochybností sa vychádza z toho, že dotknutý subjekt sa svojho práva nechcel vzdať (renuntiatio non praesumitur). Predpokladom platnosti dohody o vzdaní sa predkupného práva tak je, že dohoda, ktorou sa oprávnený vzdáva svojho práva, musí byť písomná.

25. So zreteľom na vyššie uvedené najvyšší súd uzatvára, že žalobkyňa v dovolaní, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, opodstatnene uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 432 ods. 1 CSP argumentujúc, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

26. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť

vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

24.**ROZHODNUTIE**

Zriadenie záložného práva k rozostavanému domu vlastníkom domu a jeho stavebníkom bez vedomia a súhlasu ostatných (všetkých) stavebníkov v čase, keď vlastník a stavebník už má uzavretú zmluvu o výstavbe domu s ďalšími (viacerými) stavebníkmi, ktorí sa po dokončení stavby domu majú stať vlastníkmi v ňom sa nachádzajúcich bytov a nebytových priestorov, je v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 a § 39 Občianskeho zákonníka).

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. júna 2018 sp. zn. 6 Cdo 137/2017)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo "prvoinštančný súd" alebo „okresný súd“) dňa 31. 12. 2003 pôvodne proti právnenému predchodcovi žalovanej 1/ ISTROBANKE, a. s. a neskôr aj proti Gard-invest spol. s r. o. (majúcej pôvodný názov GARDEN spol. s r. o.) ako žalovanej 2/ (na majetok ktorej bol v priebehu konania uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 1K/19/2007-133 z 3. 1. 2008, právoplatným 25. 1. 2008, vyhlásený konkurz), po pripustení jej zmeny v priebehu konania, sa žalobcovia domáhali určenia neplatnosti záložnej zmluvy ZN č. 50/120/2001 z 23. 11. 2001 (ďalej len "záložná zmluva"), uzavretej medzi ISTROBANKOU, a. s. ako záložným veriteľom a spoločnosťou s pôvodným názvom GARDEN spol. s r. o. ako záložným dlžníkom, a to v časti zriadenia záložného práva k bytu č. 10 a nebytovým priestorom č. 2-005 a 2-008 vo vlastníctve žalobcov 1/ a 2/ a v časti zriadenia záložného práva k bytu č. X a nebytovým priestorom č. 2-006, 2-007 a 2-009 vo vlastníctve žalobcov 3/ až 5/, zapísaným v katastri nehnuteľností pre kat. úz. Y na liste vlastníctva č. X a nachádzajúcim sa v polyfunkčnom objekte súp. č. X na pozemku parcela č. X, a jednak určenia neexistencie záložného práva na označených bytoch a nebytových priestoroch.

2. Okresný súd Bratislava I v poradí druhým rozsudkom č. k. 15C(25C)2/2004-473 z 12. decembra 2011 žalobu zamietol a rozhodol aj o trovách konania. Zamietnutie žaloby v časti určenia neplatnosti záložnej zmluvy odôvodnil nedostatkom naliehavého právneho záujmu na takomto určení, pretože určenie neplatnosti záložnej zmluvy malo povahu predbežnej otázky vo vzťahu k určeniu neexistencie záložného práva. V časti určenia neexistencie záložného práva považoval žalobu za neopodstatnenú poukazujúc na to, že záložná zmluva je platným právnym úkonom, pretože neodporuje dobrým mravom, keďže záložný dlžník bol v čase jej uzavretia vlastníkom predmetu zálohu - rozostavaného polyfunkčného domu, a bol preto oprávnený túto nehnuteľnosť zaťažiť záložným právom, pričom nebolo jeho povinnosťou informovať žalobcov (s ktorými mal v čase zriadenia záložného práva už uzavretú zmluvu o výstavbe domu podľa príslušných ustanovení zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, na základe ktorej mali žalobcovia po dokončení domu nadobudnúť vlastníctvo k určeným bytom a nebytovým priestorom) o svojom úmysle uzavrieť záložnú zmluvu, ani žiadať od nich súhlas s takouto zmluvou.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej len "odvolací súd") na odvolanie žalobcov v záhlaví označeným rozsudkom rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a rozhodol aj o trovách odvolacieho konania. Potvrdenie prvoinštančného rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou stotožňujúc sa i s jeho odôvodnením. Len na doplnenie uviedol, že naliehavý právny záujem na určení neplatnosti záložnej zmluvy nezakladá ani aktuálne znenie § 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych práv a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny

zákon), v zmysle ktorého, *ak súd rozhodol o neplatnosti právneho úkonu alebo dobrovoľnej dražby, okresný úrad vyznačí stav pred týmto právnym úkonom alebo dobrovoľnou dražbou*, pretože ak by naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva bol daný, popierala by sa tým danosť naliehavého právneho záujmu na určení neexistencie záložného práva.

4. Z hľadiska vecného posúdenia požadovaného určenia neexistencie záložného práva odvolací súd uviedol, že aj keď spoločnosť s pôvodným názvom GARDEN spol. s r. o., a s terajším názvom Gard-invest spol. s r. o. "v konkurze" (ďalej len "úpadca"), uzavrela 30. 5. 2001 so žalobcami zmluvy o postúpení práv a povinností zo zmluvy o výstavbe domu z 26. 4. 2001, v dôsledku čoho sa žalobcovia stali stavebníkmi a právoplatnosťou kolaudačného rozhodnutia sa mali stať vlastníkami bytov a nebytových priestorov (k čomu aj došlo), neskorším uzavretím záložnej zmluvy (ktorou mala byť zabezpečená pohľadávka právneho predchodcu žalovanej 1/ z úveru poskytnutého úpadcovi), neboli ich práva dotknuté. Preto nebolo možné prijať záver o neplatnosti záložnej zmluvy pre rozpor s dobrými mravmi. Vyslovil tiež názor, že nevedomosť žalobcov o zriadení záložného práva na rozostavaný polyfunkčný dom znamená, že sa nezaujímal o spôsob financovania celého funkčného celku, preto neobstojí ich argumentácia o rozpore záložnej zmluvy s dobrými mravmi. Konštatovanie konania o rozpore s dobrými mravmi účastníkmi záložnej zmluvy neprichádza do úvahy aj z dôvodu, že zriadením záložného práva nedošlo k majetkovému prospechu úpadcu, že záložným právom bola zabezpečená pohľadávka spočívajúca v poskytnutí peňažných prostriedkov aj na výstavbu bytov a nebytových priestorov žalobcov a že nebolo preukázané, že by úpadca vedel, že úver nebude môcť splatiť, resp. že ho nesplatiť a dôjde k realizácii uhradzovacej funkcie záložného práva.

5. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej v texte aj „dovolatelia“) dovolanie. Žiadali, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnili poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ C. s. p. a na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) C. s. p. Uviedli, že odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie, ktorý vec nesprávne právne posúdil, keď správne citoval príslušné právne predpisy a zákonné ustanovenia, avšak tieto na daný prípad nesprávne aplikoval a dospel k nesprávnym záverom, ktoré sú v rozpore s hmotným právom, ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, ako aj so zisteným skutkovým stavom. Namietali, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je nepresvedčivé, zmätočné, argumentačne nedostatočné, popierajúce zmysel, obsah a význam aplikovaných právnych noriem, čím bolo porušené ich právo na spravodlivý proces. Ďalej uviedli, že odstránenie stavu právnej neistoty, ktorý vznikol tým, že na základe záložnej zmluvy, ktorá bola uzavretá bez ich vedomia a súhlasu, je v katastri zapísané záložné právo k bytom a nebytovým priestorom v ich vlastníctve, odôvodňuje existenciu naliehavého právneho záujmu na oboch žalovaných určeníach.

6. Pokiaľ ide o nárok na určenie neexistencie záložného práva poukazovali na to, že úpadca najprv sám dobrovoľne obmedzil svoje vlastnícke právo k rozostavanej stavbe, keď práva a povinnosti k niektorým rozostavaným bytom, nebytovým priestorom a garážovým státiom zo zmluvy o výstavbe domu a stavebného povolenia previedol na žalobcov a následne záložným právom zaťažil celú rozostavanú stavbu. Žalobcovia uzavretím zmlúv o postúpení práv a povinností zo zmluvy o výstavbe nadobudli ako stavebníci oprávnenie k časti rozostavanej stavby a toto oprávnenie mali v každom štádiu výstavby (v každom štádiu rozostavanosti v akom sa bytový dom nachádzal) až po kolaudačné rozhodnutie, na základe ktorého sa stali vlastníkami jednotlivých bytov a nebytových priestorov. Tým, že úpadca bez ich vedomia a súhlasu zriadil záložné právo k celej rozostavanej stavbe, zasiahol do ich práv, a to v tej časti rozostavanej stavby, vo vzťahu ku ktorej boli stavebníkmi a vo vzťahu ku ktorej prejavili vôľu po kolaudácii

stavby nadobudnúť konkrétne byty a nebytové priestory do vlastníctva. Záložná zmluva je preto podľa ich názoru z vyššie popísaných dôvodov pre rozpor s dobrými mravmi neplatná. V uvedenej súvislosti zdôraznili, že aj keby bolo možné pripustiť, že takýmto konaním úpadca z formálneho hľadiska neporušil žiadne zákonné ustanovenie, vzhľadom na obmedzujúcu poznámku na liste vlastníctva a predovšetkým vzhľadom na jeho viazanosť zmluvným prejavom v zmysle zmlúv o postúpení práv a povinností zo zmluvy o výstavbe domu na žalobcov, je potrebné konštatovať, že konanie úpadcu ako záložcu a tiež konanie záložného veriteľa je konaním, ktoré je jednoznačne v rozpore s dobrými mravmi. Pri riešení otázky rozporu záložnej zmluvy s dobrými mravmi a otázky danosti naliehavého právneho záujmu na oboch požadovaných určeníach sa odvolací súd podľa nich odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, čo zakladá dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p.

7. Žalovaná 1/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že sa v celom rozsahu stotožňuje s rozhodnutím súdu prvej inštancie ako aj s rozhodnutím dovolacieho súdu. Poukazovala na to, že žalobcovia nadobudli vlastnícke právo k predmetným bytom a nebytovým priestorom až kolaudáciou, preto úpadca bol až do kolaudácie výlučným vlastníkom rozostavaného bytového domu a tento mohol zaťažiť záložným právom. Navrhla preto, aby dovolací súd dovolanie žalobcov zamietol.

8. Správca konkurznej podstaty úpadcu – pôvodne žalovaného 2/ sa k obsahu dovolania žalobcov nevyjadril.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 C. s. p.), na to oprávnenými osobami (§ 424 C. s. p.), zastúpenými v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie proti rozsudku dovolacieho súdu je prípustné a aj dôvodné.

10. Podľa § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu dovolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

11. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p., dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu dovolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie dovolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Podľa § 432 ods. 1, 2 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 421 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

13. Vzhľadom na to, že okrem nesprávneho právneho posúdenia veci dovolateľa uplatnili aj dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) C. s. p., dovolací súd sa z povahy tohto dovolacieho dôvodu (jeho existencia by zakladala nielen prípustnosť ale zároveň bez ďalšieho aj dôvodnosť podaného dovolania) zaoberal najprv ním. Za zmätočnosťnú vadu v zmysle uvedeného ustanovenia označili dovolateľa nepreskúmateľnosť rozsudku dovolacieho súdu. Podľa názoru vec prejednávajúceho senátu dovolacieho súdu konanie pred dovolacím súdom takouto vadou postihnuté nebolo. I keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej veci o taký prípad nešlo. Dovoláním napádaný rozsudok

uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Posudzovanie riadneho odôvodnenia rozhodnutia pritom nemožno zamieňať s posudzovaním jeho správnosti, t. j. správnosti skutkových a právnych záverov v ňom uvedených. Dovolatelia preto nedôvodne argumentovali, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný.

14. Po zistení, že konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté tzv. zmätočnosťou vadou vyplývajúcou z ust. § 420 písm. f/ C. s. p., pristúpil dovolací súd - vychádzajúc z právneho názoru o prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov vysloveného v rozhodnutí veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 VCdo 1/2018, ktorým bol s analogickým použitím zásady *lex posterior derogat legi priori* prekonaný opačný právny názor vyslovený v rozhodnutí veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 VCdo 2/2017 - k posúdeniu prípustnosti dovolania aj z hľadiska ďalšieho dovolateľmi uplatneného dôvodu prípustnosti dovolania, spojeného s právnym posúdením v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ C. s. p.

15. V danom prípade odôvodnili dovolatelia prípustnosť dovolania tým, že pri posúdení existencie naliehavého právneho záujmu na určení čiastočnej neplatnosti záložnej zmluvy sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu; v súvislosti s týmto odklonom poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 3/03 (R 48/2003). Pokiaľ ide o prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., uviedli, že rozhodnutie odvolacieho súdu pri posúdení návrhu na určenie neexistencie záložného práva z vecného hľadiska záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá doteraz nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená, a to v podstate otázky, či v danej veci úpadca mohol uzavrieť platnú zmluvu o zriadení záložného práva k rozostavanej stavbe, ku ktorej mal zapísané v katastri nehnuteľností vlastnícke právo, napriek tomu, že pred jej uzavretím časť svojich práv a povinností k rozostavanej stavbe vyplývajúcich zo zmluvy o výstavbe domu (v presne určenom rozsahu bytov a nebytových priestorov) zmluvne postúpil na žalobcov, ktorí o uzavretí záložnej zmluvy nemali vedomosť. Podľa názoru dovolacieho súdu predpoklady prípustnosti dovolania podľa § 421 písm. a) aj písm. b) C. s. p. boli splnené.

16. Pokiaľ odvolací súd dospel k záveru, že na určení neplatnosti záložnej zmluvy vo vymedzenom rozsahu nie je daný naliehavý právny záujem, odklonil sa od ustálenej praxe dovolacieho súdu, podľa ktorej je takýto naliehavý právny záujem daný, ak na podklade požadovaného určenia možno dosiahnuť zmenu zápisu v katastri nehnuteľností. Jeho právny záver v tejto otázke preto nebol správny. Dovolatelia opodstatnene poukazovali na novelizované znenie ustanovenia § 34 ods. 2, prvá časť vety pred bodkočiarkou katastrálneho zákona, podľa ktorého ak súd rozhodol o neplatnosti právneho úkonu alebo o neplatnosti dobrovoľnej dražby, okresný úrad vyznačí stav pred týmto právnym úkonom alebo pred dobrovoľnou dražbou. Z citovaného ustanovenia výslovne vyplýva, že na vyznačenie, resp. obnovenie stavu, aký bol v katastri pred neplatným právnym úkonom, je potrebné rozhodnutie súdu o neplatnosti právneho úkonu. S prihliadnutím na ústavný princíp dôvery v platné právo je takouto jasnou formuláciou zákona bez ďalšieho daný naliehavý právny záujem na určení neplatnosti právneho úkonu, ak ide o taký právny úkon, na základe ktorého bol v katastri vykonaný zápis a ak na základe rozhodnutia súdu o jeho neplatnosti možno v katastri vyznačiť stav pred týmto právnym úkonom. Vzhľadom na platnú právnu úpravu nie je preto na takýto prípad uplatniteľný záver súdnej praxe

(majúci pôvod v českom právnom prostredí), podľa ktorého naliehavý právny záujem nie je daný, ak požadované určenie má povahu predbežnej otázky vo vzťahu k otázke existencie či neexistencie práva alebo právneho vzťahu. Existencia naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva, daná potrebou vyznačenia stavu v katastri nehnuteľností, aký tu bol pred neplatným právnym úkonom, však zároveň nevylučuje aj existenciu naliehavého právneho záujmu na určení neexistencie záložného práva. Konkrétne okolnosti danej veci podľa názoru dovolacieho súdu odôvodňujú záver o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcov aj na určení neexistencie záložného práva. Takýmto určením možno totiž dosiahnuť aj odstránenie právnej neistoty, v ktorej sa žalobcovia ocitli v súvislosti s úkonmi smerujúcimi k realizácii záložného práva na byty a nebytové priestory v ich vlastníctve, resp. v súvislosti s konkurzným konaním na majetok úpadcu.

17. Dovolanie žalobcov je dôvodné aj v časti nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v otázke platnosti záložnej zmluvy, resp. otázky, či odporuje dobrým mravom, ak bola uzavretá za zistených okolností. Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. V zmysle § 39 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý sa prieči dobrým mravom (contra bonos mores). Právny úkon sa prieči dobrým mravom, ak sa jeho obsah ocitne v rozpore s dobrými mravmi, t. j. so všeobecne uznávanou mienkou rozhodujúcej časti spoločnosti, ktorá vo vzájomných vzťahoch medzi ľuďmi, resp. subjektmi práva určuje, aký má byť obsah právneho úkonu (resp. aký má byť výkon práva urobený vo forme právneho úkonu), aby bol v súlade so základnými a všeobecne rešpektovanými zásadami mravného poriadku demokratickej spoločnosti (napr. so zásadou slušnosti, poctivosti, čestnosti, férovosti, tolerancie, vzájomnej úcty a dôvery).

18. Podľa názoru dovolacieho súdu zásadám slušnosti a poctivosti konania subjektov práva odporuje, aby nadobúdatelia budúceho bytu a nebytových priestorov, ktorí si podľa platnej dohody o výstavbe domu poctivo splnili svoje povinnosti poskytnutia finančných prostriedkov za účelom nadobudnutia adekvátnej protihodnoty, t. j. bytu a nebytových priestorov, sa ocitli v situácii, kedy je tento ich majetok zaťažený a tým aj ohrozený záložným právom, zriadeným inými subjektmi bez ich vedomia a súhlasu, resp. bez prípadnej dohody s nimi, ktorá by im umožnila zohľadniť zaťaženie predmetu ich budúceho vlastníctva záložným právom, napr. zmenou rozsahu ich finančnej účasti na výstavbe domu. Inak povedané dobrým mravom odporuje zriadenie záložného práva k rozostavanému domu jeho vlastníkom a zároveň stavebníkom bez vedomia a súhlasu ostatných stavebníkov, ak zmluvu o zriadení záložného práva uzavrie v čase, keď už má uzavretú zmluvu o výstavbe domu s ďalšími stavebníkmi, ktorí sa po dokončení stavby domu majú stať vlastníkami v ňom sa nachádzajúcich bytov a nebytových priestorov. Dobré mravy teda vyžadujú, aby vlastníak rozostavanej stavby polyfunkčného domu s budúcimi bytmi a nebytovými priestormi, pokiaľ chce zaťažiť túto nehnuteľnosť záložným právom na zabezpečenie pohľadávky svojho veriteľa zmluvou o zriadení tohto práva, uzatváranou v čase, keď už predtým uzavrel zmluvu o výstavbe domu s ďalšími stavebníkmi, ktorí za nimi poskytnutú finančnú účasť na výstavbe majú nadobudnúť po dokončení stavby do vlastníctva byty a nebytové priestory, si vyžiadal ich súhlas so zriadením záložného práva, resp. aby sa s nimi dohodol na prípadnej zmene dohodnutého obsahu zmluvy o výstavbe domu, prípadne aj iných zmlúv, s ohľadom na túto okolnosť. Za danej situácie môže byť len takéto konanie všeobecne prijímané a uznávané ako slušné, poctivé, férové a rešpektujúce tzv. „zlaté“ pravidlo správania, ktoré je v negatívnej podobe v mnohých náboženských systémoch a vo filozofiách morálky formulované slovami: "Nejednaj s druhými tak, ako nechceš, aby oni jednali s tebou.", alebo v pozitívnej podobe slovami: "Čo chcete, aby ľudia robili vám, to všetko aj vy robte im." (por. Hanuš, L. Právni argumentace nebo svévole. Úvahy o právu, spravedlnosti a etice. Praha: C. H. Beck, 2008 s. 200). Ak niekto koná voči inému poctivo, s dôverou očakáva, že i druhá strana

bude voči nemu konať rovnako poctivo. Dovolací súd je presvedčený, že i úpadca v tejto veci, pokiaľ by niekto konal voči nemu tak, ako konal on voči žalobcom, považoval takéto konanie za nepoctivé a neférové, a teda za odporujúce dobrým mravom. Keďže sa však vyššie uvedeným morálnym pravidlom, majúcim v okolnostiach danej veci povahu právneho pravidla neriadil, výkon jeho vlastníckeho práva urobený vo forme právneho úkonu - záložnej zmluvy, bol v rozpore s dobrými mravmi, čo malo za následok neplatnosť tohto právneho úkonu.

19. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 C. s. p. zrušil a podľa § 450 C. s. p. mu vec vrátil na ďalšie konanie, aby viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C. s. p.) opätovne vo veci rozhodol s tým, že v novom rozhodnutí o veci samej rozhodne podľa § 453 ods. 3 C. s. p. aj o trovách dovolacieho konania.

25.**ROZHODNUTIE**

Pri nárokoch na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, vyvodzovaných z nesprávneho úradného postupu, sa právo môže premlčať len uplynutím subjektívnej trojročnej premlčacej doby podľa § 22 ods. 1 vety prvej tohto zákona, plynúcej odo dňa získania poškodeným vedomosti o škode (o tom, že už vznikla).

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. decembra 2018 sp. zn. 3 Cdo 3/2018)

Z o d ô v o d n e n i a:

1. Žalobou zo 4. júla 2014, došlou Okresnému súdu Bratislava I (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) 10. deň rovnakého mesiaca i roka, sa žalobca na žalovanej domáhal zaplata sumy 33.193,92 € s 10 %-ným úrokom z omeškania od 21. júla 2004 do zaplata (okrem náhrady trov konania) ako náhrady škody spôsobenej pri výkone verejnej moci (za ktorú zodpovedá štát) nesprávnym úradným postupom notára (JUDr. Pavla Zubáka). Nesprávnym úradným postupom uvádzaným v žalobe bolo spísanie notárom 19. apríla 2004 notárskej zápisnice sp. zn. N 107/2004, NZ 33103/2004 (ďalej tiež len „notárska zápisnica“) o poskytnutí pôžičky v sume 1.900.000 niekdajších Sk (63.068,40 €) Ing. P. S. (pôvodným veriteľom) dlžníkovi J. B. (podľa obsahu notárskej zápisnice v skutočnosti už od 22. októbra 2013 neexistujúcej obchodnej spoločnosti VČELA-HONT s. r. o. so sídlom vo Zvolene, Mateja Bella 2393/3, ktorú J. B. len – ako konateľ – reprezentoval) s tým, že notárska zápisnica obsahovala i uznanie záväzku a súhlas dlžníka s tým, aby sa stala exekučným titulom; pričom snaha žalobcu (s ktorým pôvodný veriteľ 9. októbra 2012 uzavrel zmluvu o prevode práv a povinností nadobudnutých na základe zmluvy o pôžičke aj notárskej zápisnice) docieľiť vymoženie pohľadávky bola neúspešnou, nakoľko Okresný súd Zvolen uznesením 2. mája 2013 č. k. 8Er/307/2013-13 zamietol žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie s odôvodnením, že notárska zápisnica nespĺňa formálne a materiálne podmienky vykonateľného exekučného titulu. Žalobca sa následne obrátil na ministerstvo spravodlivosti s požiadavkou o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, ministerstvo mu však oznámilo, že mu nevyhovie a uplatnený nárok neuspokojí, keďže má za to, že neboli naplnené zákonné podmienky zodpovednosti notára za spôsobenú škodu.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom z 27. februára 2017 č. k. 3C/21/2014-125 žalobu zamietol a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania. Dôvodom zamietnutia žaloby, založenej právne na úprave o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (podľa zákona č. 58/1969 Zb., ďalej tiež len „zodpovednostný zákon“ alebo „ZoZŠ“), bol záver prvoinštančného súdu o dôvodnosti námietky žalovanej premlčaním žalobou uplatneného práva. Podľa osobitnej úpravy zodpovednostného zákona o premlčaní sa právo na náhradu škody, spadajúce pod takýto zákon, premlčí za tri roky odo dňa, kedy sa poškodený dozvedel o škode, najneskôr však za desať rokov odo dňa, keď poškodenému bolo doručené (oznámené) nezákonné rozhodnutie spôsobujúce škodu s výnimkou škôd na zdraví (§ 22 ods. 1 a 2 ZoZŠ) a v tomto prípade (v ktorom zákon neustanovuje povinnosť predbežného prerokovania nároku na príslušnom orgáne štátu) objektívna desaťročná premlčacia doba žalobcovi márne uplynula 19. apríla 2014 (10 rokov od spísania notárskej zápisnice) a význam preto nemalo, že subjektívna trojročná doba (počítaná od doručenia žalobcovi uznesenia zamietajúceho žiadosť súdneho exekútora o poverenie, ku ktorému došlo 16. mája 2013) v čase podania žaloby ešte neuplynula (keď subjektívna doba nemôže prekročiť objektívnu); dôvodil súd prvej inštancie, na podporu svojej argumentácie poukazujúci aj na nález Ústavného

súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „ústavný súd“) z 18. januára 2012 č. k. I. ÚS 430/2011-37 (v rámci ktorého ústavný súd a/ pripustil vyplnenie medzery v práve, spočívajúcej v nedostatku explicitného vzťahnutia objektívnej premlčacej doby podľa ZoZŠ na prípady škôd spôsobených nesprávnym úradným postupom, i na takéto prípady za pomoci analógie a b/ upozornil na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky riešiaci – nech aj vo vzťahu k subjektívnej premlčacej dobe – obdobný problém).

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 23. augusta 2017 sp. zn. 7Co/195/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania. Rozsudok súdu prvej inštancie považoval za správny, stotožňujúc sa pritom v celom rozsahu i s dôvodmi vedúcimi súd prvej inštancie k zamietnutiu žaloby (§ 387 ods. 1 aj 2 Civilného sporového poriadku – zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákona č. 87/2017 Z. z. a dnes už i zákona č. 350/2018 Z. z., ďalej tiež len „C. s. p.“). Nedôvodnou bola podľa odvolacieho súdu námietka nepreskúmateľnosťou napadnutého rozsudku, keď v jeho odôvodnení boli poskytnuté dostatočné odpovede na všetky relevantné argumenty a nezaujatie stanoviska k otázke neskoršej splatnosti pôžičky (na základe samotnej notárskej zápisnice i dodatkov k nej aj k zmluve o pôžičke) nemalo pre rozhodnutie o žalobe význam. Odvolací súd, v ďalšom sa venujúci skôr teoretickoprávnenému rozboru problému premlčacích dôb v ZoZŠ a zhodujúci sa so súdom prvej inštancie v prípade oboch jeho čiastkových záverov (rozumej o stihnutí subjektívnej a naopak márnom uplynutí objektívnej premlčacej doby) napokon zdôraznil tiež ústavným súdom konštatovanú potrebu zachovania princípov predvídateľnosti súdnych rozhodnutí a právnej istoty, vyslovil názor o súladnosti záverov vyslovených súdom prvej inštancie s takýmito princípmi a zmienil sa tiež o záväznosti jednotnej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) vo vzťahu k určitej právnej otázke bez ohľadu na existenciu judikátu o nej, tu však bez toho, aby v tejto súvislosti spomenul čo i len jedno rozhodnutie najvyššieho súdu viažúce sa k posudzovanému problému (keď i on poukázal iba na nález ústavného súdu uvádzaný už súdom prvej inštancie a odkazy žalobcu na odborné články a rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky nepovažoval pre nedostatok ich záväznosti za významné).

4. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej tiež „dovolateľ“) s návrhom na zrušenie rozsudkov oboch nižších súdov a vrátenie veci na ďalšie konanie súdu prvej inštancie. Namietal, že znemožnením mu nesprávnym procesným postupom oboch nižších súdov uskutočňovania jemu prináležiacich procesných práv v takej miere, že tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C. s. p.), ako aj nesprávnym právnym posúdením veci (§ 421 ods. 1 písm. a/, b/ aj c/ C. s. p.). Výskyt tzv. zmätočnosťnej vady podľa § 420 písm. f/ C. s. p. videl dovolateľ predovšetkým v nezaujatí zrozumiteľného (adresného) stanoviska odvolacieho súdu (resp. i súdu prvej inštancie) k odbornej literatúre a judikatúre súdov použitej ním (dovolateľom) v rámci prostriedkov procesného útoku, v nevyporiadaní sa žiadnym z nižších súdov ani s meniacou sa procesnou obranou žalovanej a ani s okolnosťou uplynutia nie až tak nepodstatnej časti premlčacej doby (považovanej nižšími súdmi za uplynutú márne) vyčkávaním na výsledok predbežného prerokovania nároku na ministerstve spravodlivosti, pre ktoré treba najmä rozsudok odvolacieho súdu považovať i za nepreskúmateľný. K nesprávnemu právnemu posúdeniu veci podľa názoru dovolateľa potom došlo pre nepripísanie nižšími súdmi žiadneho významu splatnosti pôžičky, hoci až po tom, čo táto nastala, šlo nárok uplatniť žalobou na súde. Skôr preto nemohlo prísť ani k vzniku škody a uplatnenie nároku žalobou 10 dní pred uplynutím desaťročnej premlčacej doby počítanej od dohodnutého (a aj v notárskej zápisnici uvedeného) termínu splatnosti tak treba považovať za včasné, argumentovalo sa dovolaním.

5. Žalovaná dovolací návrh nepodala.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana, v ktorej neprospech boli obe napadnuté rozhodnutia vydané (§ 424 C. s. p.) a to za splnenia podmienky jej zastúpenia i spísania dovolania na to určenou osobou, (§ 429 ods. 1 C. s. p.), skúmal predovšetkým bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) prípustnosť dovolania. Dospel pritom k záveru, že hoci v časti vytykajúcej konaniu pred nižšími súdmi vadu zmätočnosti argumentácii žalobcu prisvedčiť nejde a takto nie je možné usúdiť ani na prípustnosť (a zároveň dôvodnosť) dovolania zakladaného na úprave z ustanovenia § 420 C. s. p., to naopak neplatí v prípade namietania nesprávneho právneho posúdenia veci – kde dovolací súd považuje za potrebné stotožniť sa so žalobcom v tom, že otázka premlčania práva na náhradu škody v prejednávanej veci nebola zodpovedaná celkom úplne. a preto ani riešenie takejto otázky nižšími súdmi nemožno považovať za správne.

7. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti niektorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

8. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú dovolaním namietanú procesnú vadu (podľa § 420 písm. f/ C. s. p.), uplatniteľnú pri rozhodnutiach odvolacieho súdu vo veci samej alebo tých, ktorými sa konanie končí (v prejednávanej veci by napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zodpovedal obom takýmto charakteristikám) sú a/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci strane sporu, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia a b/ miera (intenzita) takéhoto zásahu súdu, ktorej výsledkom je porušenie (nerešpektovanie) práva strany sporu na spravodlivý proces.

9. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre stranu sporu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov či tento preberal a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie potom naopak vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

10. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

11. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil dovolaním namietanú procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. Vo všeobecnosti tu platí, že za takú vadu nemožno považovať to, že odvolací súd (a v prípade využitia ním postupu podľa § 387 ods. 2 C. s. p.

pred ním ani súd prvej inštancie) neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa; špecificky k jednotlivým dovolacím námietkam potom možno uviesť nasledovné:

12. Nie je v tomto prípade pravdou, že odvolací súd nezaujal žiadne stanovisko k žalobcom uvádzanej odbornej literatúre a rozhodnutiam Najvyššieho súdu Českej republiky, nakoľko z odôvodnenia jeho rozsudku celkom jednoznačne vyplýva názor o potrebe uprednostnenia takého prístupu k výkladu rozhodného práva, ktorý v náleze použitom oboma nižšími súdmi naznačil ústavný súd (analógia). Rovnako je v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu prítomný čiastočne súvisiaci názor o nezáväznosti (pre súd) prameňov, na ktoré sa poukazovalo odvolaním a ďalší (hoc aj nevýslovne vyjadrený) názor o nedostatku právnej relevancie názorov zastávaných judikatúrou iného štátu, resp. v odbornej literatúre pre rozhodnutie v tejto veci (čo naopak ale odvolací súd výslovne vyjadril už pri námietkach týkajúcich sa splatnosti pôžičky a dodatkov k zmluve i notárskej zápisnici predlžujúcich pôvodnú splatnosť na ešte neskorší čas). Vo vzťahu k namietanej meniacej sa procesnej obrane žalovanej bolo bez významu čokoľvek iné, než posudzovanie otázok uplatnenia námietky premlčania a dôvodnosti takejto námietky (kde prakticky u každej z takýchto otázok existovali len dve protichodné a z povahy veci sa vylučujúce odpovede), ku ktorým oba nižšie súdy zaujali jasné a zrozumiteľné (nech aj žalobcovi nekonvenujúce) stanovisko a vplyv meniacej sa procesnej obrany mohol mať (v prípade jej dopadu na dĺžku, resp. hospodárnosť konania) význam len pre rozhodnutie o trovách konania. Napokon ani u namietaného nevyporiadania sa nižšími súdmi s okolnosťou poskytnutia (ministerstvom konajúcim v mene žalovanej) žalobcovi zamietavého stanoviska k jeho žiadosti o predbežné prerokovanie nároku až na sklonku šesťmesačnej lehoty podľa § 10 ZoZŠ nemožno so žalobcom súhlasiť, pretože oba nižšie súdy sa k tejto otázke (plynutia premlčacej doby v takomto čase) svojimi rozsudkami vyjadrili.

13. V prípade založenia dovolania výlučne na tvrdení o existencii tzv. zmätočnosťnej vady podľa § 420 písm. f/ C. s. p. by z dôvodov uvedených vyššie muselo dôjsť k odmietnutiu dovolania podľa § 447 písm. c/ rovnakého zákona, dovolateľ však namietal (a v tomto prípade podľa dovolacieho súdu dôvodne) tiež nesprávnosť právneho posúdenia veci.

14. Z dovolania v takejto časti napriek formálnemu vyvodzovaniu jeho prípustnosti z § 421 ods. 1 písm. a/, b/ aj c/ C. s. p. celkom nepochybne vyplýva, že dovolateľ za právnu otázku riešenú nižšími súdmi nesprávne považuje otázku začiatku plynutia objektívnej desaťročnej premlčacej doby u práva na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom notára, za ktorý má zodpovedať štát v situácii, v ktorej nesprávny úradný postup tkvie v spísaní notárskej zápisnice nespôsobilej poslúžiť za exekučný titul a čas splnenia inak exekvovateľnej povinnosti je odložený na čas po spísaní notárskej zápisnice a otázku existencie premlčacej doby, o ktorej je reč (na položenie ktorej otázky treba – navzdory jej nesformulovaniu výslovne – usudzovať najmä z pretrvávajúceho opierania sa dovolateľom o tie výstupy z odbornej literatúry, ktoré názor o existencii aj objektívnej premlčacej doby v tomto prípade popierajú). Pri posudzovaní dovolania primárne podľa jeho obsahu (čl. 11 ods. 1 Základných princípov C. s. p.) a zohľadnení tiež faktoru neuvedenia dovolaním žiadneho rozhodnutia najvyššieho súdu majúceho zastupovať jeho ustálenú judikatúru (od ktorej sa mal odvolací súd v tejto veci odchyliť) a tým skôr nie viacerých takýchto rozhodnutí (nasvedčujúcich stavu rozdielnosti rozhodovacej praxe dovolacieho súdu) je namieste tiež konštatovanie, že dovolaním sa tu v skutočnosti namieta dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. (doterajšie nevyriešenie položenej právnej otázky, resp. žiadnej zo súvisiacich právnych otázok rozhodovacou praxou dovolacieho súdu). Nemôže byť napokon sporu ani o tom, že dovolaním prinášané právne otázky sú takými otázkami, na ktorých vyriešení záviselo rozhodnutie odvolacieho (a inak tiež prvoinštančného) súdu v tejto veci.

15. Najvyšší súd má sice vo veciach náhrad škôd spôsobených rozhodnutiami orgánov štátu

alebo ich nesprávnym úradným postupom (podľa zákona č. 58/1969 Zb.), resp. pri výkone verejnej moci (podľa zákona č. 514/2003 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení) pomerne bohatú (a v zásade i dostatočne konštantnú) judikatúru, súčasťou takejto judikatúry ale zaujatie stanoviska k problému akcentovanému dovolaním v prejednávanej veci nie je.

16. Právnym východiskom k riešeniu nastolenej otázky (otázok) je, že ZoZŠ obsahuje výslovnú úpravu oboch ním predpokladaných premlčacích dôb (subjektívnej trojročnej aj objektívnej desaťročnej) len u škôd spôsobených nezákonnými rozhodnutiami (§ 22 ods. 1 a 2 zákona) a okrem toho úpravu osobitných premlčacích dôb u škôd spôsobených rozhodnutiami o väzbe a treste, resp. aj u regresných nárokov (§§ 23 a 24 ZoZŠ), na škody spôsobené nesprávnym úradným postupom (o akú má ísť aj v prejednávanej veci) však možno vzťahovať len tú časť rozhodnej úpravy, podľa ktorej právo na náhradu škody podľa tohto zákona sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode (§ 22 ods. 1 veta prvá ZoZŠ). Pri takejto úprave a za stavu evidentnej nepoužiteľnosti pravidla podporného použitia Občianskeho zákonníka, dopadajúceho iba na prípady neustanovenia zodpovednostným zákonom inak (§ 20 ZoZŠ), keďže ZoZŠ tu inak ustanovuje, potom je namieste otázka, či nedostatok výslovnej úpravy objektívnej desaťročnej premlčacej doby v prípade škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom je naozaj medzerou v zákone, alebo tu naopak ide o zámer zákonodarcu.

17. Pri záujme na korektnom zodpovedaní tejto otázky podľa názoru dovolacieho súdu nemožno prehliadať to, že I. aj moment začatia plynutia subjektívnej trojročnej premlčacej doby u práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím je v zákone ustanovený ako výnimka z pravidla rozhodnosti momentu nadobudnutia poškodeným vedomosti o škode (§ 22 ods. 1 veta druhá v spojení s § 4 ZoZŠ) a že II. ustanovenie § 22 ods. 2 zodpovednostného zákona viaže začiatok plynutia objektívnej desaťročnej premlčacej doby na deň doručenia (oznámenia) nezákonného rozhodnutia (ktorým ale notárska zápisnica bez ohľadu na pojatie do nej vyhlásení principiálne umožňujúcich jej exekvovateľnosť nie je, odhliadajúc na tomto mieste od toho, že v tomto prípade nie je splnený ani predpoklad osobitného procesného postupu doručovania či oznamovania, vlastný výlučne výsledkom rozhodovacej činnosti štátnych orgánov či iných osôb, na ktoré bol prenesený výkon verejnej moci, nie však aj listinám spisovaným – tak ako aj v tejto konkrétnej veci – notármi na základe požiadavky dlžníkov a bez prítomnosti či úpravy spôsobu upovedomovania o takomto právnom úkone aj veriteľov – ktorí spravidla neskôr vystupujú v pozícii oprávnených v exekučných konaniach sledujúcich vymoženie pohľadávky urobenej predmetom notárskej zápisnice).

18. Ak by mali byť zohľadnené aj tieto skutočnosti, ústavným súdom ponúkaná možnosť analogického vzťahnutia úpravy z ustanovenia § 22 ods. 2 ZoZŠ aj na prípady škôd spôsobených nesprávnym úradným postupom by si vyžadovala také vyplnenie medzery v práve (podľa dovolacieho súdu len domnelej), pri ktorom by došlo nielen k naviazaniu začiatku plynutia objektívnej desaťročnej premlčacej doby na doručenie poškodenému listiny nepovažovateľnej za rozhodnutie a preto (výkladom a contrario) spadajúcej do pojmového vymedzenia nesprávneho úradného postupu (tu por. rozsudky najvyššieho súdu vo veciach sp. zn. 4 Cdo 60/2003 a 6 Cdo 115/2010), ale v rámci ktorého by boli objektívne uspokojivo zodpovedané tiež otázky, a/ aký (a či vôbec nejaký) je právny podklad doručovania (oznamovania) listiny, o ktorej je reč, poškodenému (pokiaľ obsahom listiny má byť vyhlásenie tretej – od poškodeného odchyľnej – osoby) a b/ (za predpokladu splnenia podmienky existencie práve spomínaného právneho podkladu doručovania poškodenému) kedy k doručeniu zakladajúcemu účinky začatia plynutia premlčacej doby podľa § 22 ods. 2 ZoZŠ prišlo.

19. Pretože však dovolaciemu súdu nie je známy žiaden právny podklad doručovania (oznamovania) notárskej zápisnice obsahujúcej vyhlásenia dlžníka o právnom záväzku

a jeho súhlase s vykonateľnosťou notárskej zápisnice veriteľovi (potenciálnemu poškodenému), nemôže byť naplnená ani podmienka preklenutia nedostatku úpravy objektívnej desaťročnej premlčacej doby u práva na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom analogickým použitím úpravy dopadajúcej na prípady zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Naopak je tu namieste záver, podľa ktorého pri nárokoch na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb., vyvodzovaných z nesprávneho úradného postupu, sa právo môže premlčať len uplynutím subjektívnej trojročnej premlčacej doby podľa § 22 ods. 1 vety prvej zákona, plynúcej odo dňa získania poškodeným vedomosti o škode (o tom, že už vznikla) a objektívna desaťročná premlčacia doba podľa § 22 ods. 2 zákona v tomto prípade neplynie. Dovolací súd v tejto súvislosti napriek nedostatku potreby polemizovať s názorom o nezáväznosti judikatúry vrcholných súdnych ustanovizní iných štátov (Najvyšší súd Českej republiky po 1. januári 1993 z toho nevynímajúc, tu por. aj R 71/2018) považuje za vhodné podotknúť, že názor zhodný s tým vysloveným v predchádzajúcej vete vyslovil pri interpretácii právnej úpravy totožnej s tou analyzovanou v prejednávanej veci (teda v rámci výkladu právnej úpravy prijatej v podmienkach niekdajšej československej federácie a spoločnej pre oba členské štáty federatívneho útvaru zaniknutého k 31. decembru 1992) tiež Najvyšší súd Českej republiky (v rozsudku z 30. augusta 2006 sp. zn. 25 Cdo 1793/2004).

20. Ak nižšie súdy problém nastolený i dovolaním neposudzovali aj z tohto uhla pohľadu, založenie ich rozhodnutí vyznievajúcich v neprospech žalobcu výlučne na závere o márnom uplynutí objektívnej desaťročnej premlčacej doby bolo výsledkom nesprávneho (nedostatočne úplného) právneho posúdenia veci a ako také predčasným. Pretože takýto jediný dôvod zamietnutia žaloby sa týkal rozsudkov oboch nižších súdov, odvolaciemu súdu rešpektujúcemu právo strán na riadny dvojinštančný proces (so všetkými jeho atribútmi) by v prípade zrušenia len jeho rozsudku neostávalo iné, než rovnako naložiť s rozsudkom súdu prvej inštancie (keďže úlohou odvolacieho súdu nie je a nemá byť vykonávanie základného dokazovania, ale nanajvýš zopakovanie už skôr vykonaného dokazovania v potrebnom rozsahu, resp. jeho doplnenie o dôkazy skôr nevykonané bez viny strany alebo slúžiace na zistenie splnenia procesných podmienok, tu por. § 384 C. s. p.). Z tohto dôvodu a tiež preto, aby nedošlo k faktickému stroveniu zákonnej možnosti odvolacieho súdu zrušiť rozhodnutie súdu prvej inštancie len raz (v tejto súv. por. tiež § 390 C. s. p.) mal dovolací súd za to, že došlo k naplneniu zákonnej úpravy o nemožnosti dosiahnutia nápravy len zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 449 ods. 2 C. s. p.) a preto o dovolaní rozhodol spôsobom uvedeným vo výroku tohto jeho uznesenia.

26.**R O Z H O D N U T I E**

Sama skutočnosť, že rozsudkom trestného súdu bola schválená dohoda prokurátora a obvineného o vine a treste, bez ďalšieho neznamená, že škoda bola spôsobená výlučným zavinením obvineného a civilný súd v spore o náhradu škody nezbavuje povinnosti zaoberať sa otázkou, či, do akej miery a v akom rozsahu sa na vzniknutej škode podieľalo aj konanie poškodeného (§ 441 Občianskeho zákonníka).

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. marca 2019 sp. zn. 3 Cdo 66/2018, 3 Cdo 67/2018)

Z o d ť o d n e n i a :

1. Žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súdu Senica 27. júla 2010 domáhal, aby žalovaným bola spoločne a nerozdielne uložená povinnosť zaplatiť mu náhradu za vytrpenú bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 14 742 € s úrokom z omeškania 9 % ročne od 22. mája 2010 do zaplatenia. Poukázal na to, že rozsudkom Okresného súdu Senica z 13. decembra 2007 sp. zn. 2 T 179/2007 bola v zmysle § 334 ods. 4 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku (ďalej len „Trestný poriadok“) schválená dohoda o vine a treste so žalovaným 1/, ktorý bol uznaný za vinného z prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona na tom skutkovom základe, že 14. júla 2007 o 00:02 hod. v S. pred reštauráciou B. fyzicky napadol žalobcu tak, že v úmysle zabrániť mu vo vstupe do priestorov tejto reštaurácie strčil ho zo schodov pred ňou, pričom žalobca spadol a utrpel zlomeninu krčka stehennej kosti. Pri určovaní výšky požadovanej náhrady vychádzal žalobca z bodového ohodnotenia (990 bodov) uvedeného v lekárskom posudku z 22. marca 2010. Podľa jeho názoru mu táto škoda vznikla v priamej súvislosti s konaním žalovaného 1/ a tiež s prevádzkovou činnosťou spoločnosti SILVER, s.r.o. so sídlom v Senici, Štefana Pilárika č. 2663/26 (právnej predchodkyne žalovaného 2/), ktorú vykonávala podľa zákona č. 473/2005 Z. z. o poskytovaní služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2. Okresný súd Senica (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 7. apríla 2014 č. k. 5 C 102/2010-170 rozhodol tak, že: a/ konanie o žalobe v časti o zaplatenie 4 467,90 € s úrokom z omeškania 9 % ročne od 22. mája 2010 do zaplatenia zastavil, b/ žalovaného 1/ zaviazal zaplatiť žalobcovi do 3 dní 2 535 €, c/ vo zvyšku žalobu proti žalovanému 1/ zamietol, d/ žalobu proti žalovanému 2/ zamietol v celom rozsahu, e/ rozhodol o trovách konania a povinnosti zaplatiť súdny poplatok.

2.1. Vykonaným dokazovaním (najmä znaleckým posudkom z 20. augusta 2013) mal preukázané, že žalobca pri úraze utrpel zlomeninu krčka stehennej kosti vľavo s komplikovanou neurózou hlavice, ktorá sa však nezhojila. Žalobca sa preto podrobil ďalšiemu operačnému zákroku, pri ktorom mu bol nahradený ľavý bedrový kĺb umelým kĺbom. Podľa vyjadrenia znalca nie je žalobca v porovnaní s predchádzajúcim spôsobom života (t.j. pred úrazom 14. júla 2007) výraznejšie obmedzený. Súd vzhľadom na to určil zvýšené bodové ohodnotenie za bolesť žalobcu v rozsahu 390 bodov a za sťaženie jeho spoločenského uplatnenia v rozsahu 300 bodov.

2.2. Súd prvej inštancie, posudzujúc vec podľa ustanovení § 444, § 441 a § 420 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“); ako aj § 3 až § 5 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona (ďalej len „zákon č. 437/2004 Z. z.“), dospel k záveru, že za škodu

spôsobenú žalobcovi zodpovedá žalovaný 1/. Zároveň však konštatoval, že úraz bol spôsobený aj vlastným zavinením žalobcu, ktorý bol v tom čase pod vplyvom alkoholu; jeho spoluzavinenie určil vo výške 50 %. Žalovanému 1/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu za bolesť vo výške 50 %; vo zvyšku žalobu proti nemu zamietol.

2.3. Podľa názoru súdu prvej inštancie je v danom prípade pasívne vecne legitimovaný iba žalovaný 1/ ako „použitá osoba“, ktorá v čase úrazu vykonávala činnosť vyplývajúcu z jej pracovného zaradenia. Konanie žalovaného 1/ preto treba považovať nie za činnosť právnickej osoby (jeho zamestnávateľa), ale za vybočenie (exces) žalovaného 1/ z jeho pracovnej činnosti, ktoré zakladá jeho priamu zodpovednosť. Súd prvej inštancie preto žalobu proti žalovanému 2/ v celom rozsahu zamietol.

2.4. Pri riešení otázky premlčania žalobou uplatneného práva dospel súd prvej inštancie k záveru, že k premlčaniu žalobcovho práva nedošlo. Za rozhodný okamih začatia plynutia subjektívnej dvojiročnej premlčacej doby považoval súd prvej inštancie okamih podania znaleckého posudku (22. marec 2010). Žaloba bola podaná 27. júla 2010, teda v rámci premlčacej doby.

2.5. Podľa názoru súdu prvej inštancie žalobca nedôvodne uplatnil nárok na úroky z omeškania, lebo ten mu vznikol až právoplatnosťou rozhodnutia vo veci samej.

2.6. Výšku náhrady za bolesť za jeden bod určil súd prvej inštancie z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok 2006, ktorý predchádzal roku 2007, v ktorom došlo k úrazu žalobcu.

3. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. októbra 2015 sp. zn. 11 Co 515/2014: a/ rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti a zamietajúcich častiach zmenil tak, že žalovaného 2/ zaviazal zaplatiť žalobcovi do 3 dní 4 830 € s 9 % ročným úrokom z omeškania od 2. júna 2010 do zaplatenia a vo zvyšku žalobu voči žalovanému 2/ zamietol, b/ žalobu voči žalovanému 1/ zamietol v celom rozsahu, c/ rozhodol o náhrade trov konania štátu, povinnosti zaplatiť súdny poplatok a povinnosti žalovaného 2/ zaplatiť žalovanému 1/ do 3 dní 100 €.

3.1. V otázke premlčania žalobou uplatneného práva sa odvolací súd stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie, že k jeho premlčaniu nedošlo.

3.2. Pokiaľ súd prvej inštancie dospel k záveru, že pasívne vecne legitimovaný je žalovaný 1/, odvolací súd sa s jeho názorom nestotožnil. V danom prípade bolo totiž potrebné zohľadniť tú skutočnosť, že k úrazu žalobcu došlo pri plnení pracovných úloh žalovaným 1/, v čase, keď vykonával prácu na základe dohody o vykonaní práce pre žalovaného 2/ (jeho zamestnávateľa, ktorého predmetnom činnosti je súkromná bezpečnostná služba s ochranou majetku a osôb). Medzi pracovné povinnosti žalovaného 1/ patrilo tiež zabraňovanie vstupu do objektu takým osobám, ktoré by predstavovali riziko pre chránené osoby a majetok. V danom prípade nedošlo v konaní žalovaného 1/ k excesu. Žalovaný 1/, brániac vo vstupe do objektu žalobcovi pod vplyvom alkoholu, len plnil svoje pracovné povinnosti. Žalobca sa mu navyše aj slovne vyhrážal, že ho zabije a dá zbiť treťou osobou. Aj keď konanie žalovaného 1/ naplnilo znaky trestného činu, malo zreteľný miestny, časový a vecný vzťah k činnosti bezpečnostnej služby. V zmysle § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka je preto pasívne vecne legitimovaný iba žalovaný 2/.

3.3. Pri riešení otázky výšky náhrady za jeden bod vychádzal odvolací súd z ustanovenia

§ 5 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z. z., ktoré upravuje mechanizmus určenia jej výšky v závislosti od vzniku samotného nároku. Podľa jeho názoru je v zmysle tohto ustanovenia rozhodujúcim momentom vzniku nároku na túto náhradu, v danom prípade teda rok 2008, v ktorom došlo k ustáleniu zdravotného stavu žalobcu. V nadväznosti na to vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve za kalendárny rok 2007, ktorá bola 20 146 Sk (668,72 €), takže výška náhrady za 1 bod je po zaokrúhlení 14 €.

3.4. Pri riešení otázky spoluviny žalobcu pri vzniku úrazu sa odvolací súd stotožnil so súdom prvej inštancie. Poukázal na to, že žalobcovi bolo už po (skoršom) úraze v roku 2003 odporúčané nepožívať alkohol. Pokiaľ sa sám (pred neskorším úrazom) dostal do stavu opitosti, v dôsledku ktorého sa znížili jeho motorické schopnosti, je plne opodstatnený záver, že sa pričínil o vznik (neskoršieho) úrazu. Jeho spoluzavinenie, ktoré súd prvej inštancie určil vo výške 50 %, označil odvolací súd za primerané okolnostiam prípadu.

4. Odvolací súd uznesením z 18. decembra 2015 sp. zn. 11 Co 515/2014 rozhodol o trovách odvolacieho konania.

5. Proti výroku uvedeného rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol rozsudok súdu prvej inštancie zmenený tak, že žaloba vo zvyšku voči žalovanému 2/ a v celom rozsahu voči žalovanému 1/ bola zamietnutá, podal žalobca dovolanie, doručené súdu prvej inštancie 31. decembra 2015. Uviedol, že jeho dovolanie je prípustné podľa § 238 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“). V dovolaní žalobca podrobil kritike právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) v otázkach momentu rozhodujúceho pre určenie výšky náhrady za jeden bod, ďalej spoluviny žalobcu pri vzniku úrazu a napokon pasívnej vecnej legitímácie na žalovanej strane.

5.1. Podľa názoru žalobcu je pre určenie výšky náhrady za jeden bod určujúcim momentom vzniku nároku na náhradu za vytrpenú bolesť. Uviedol, že právny nárok mu vznikol okamihom, kedy sa dozvedel o protiprávnom úkone, o zodpovednej osobe a o majetkovej ujme (jej druhu a rozsahu). Konkretizoval, že o protiprávnom úkone sa dozvedel nadobudnutím právoplatnosti trestného rozsudku Okresného súdu Senica sp. zn. 2 T 179/2001 (teda 13. decembra 2007) a o majetkovej ujme až vydaním lekárskeho posudku po ukončení jeho liečby 22. marca 2010. Výška požadovanej náhrady sa preto mala odvíjať od skutočnosti, ktorá nastala v roku 2010.

5.2. Žalobca sa nestotožnil ani s riešením otázky jeho spoluviny na vzniku úrazu. Podľa jeho presvedčenia bola totiž táto otázka vyriešená už v uvedenom trestnom konaní, predmetom ktorého bolo aj zistenie viny. Trestný súd v ňom konštatoval, že zavinenie žalovaného 1/ za ujmu na zdraví žalobcu bolo výlučné. To znamená, že trestný súd vylúčil spoluvinu žalobcu. Súd, ktoré prejednávali daný spor, boli týmto záverom trestného súdu viazané (§ 135 ods. 1 O.s.p.) a nemohli ho prehodnocovať.

5.3. Podľa názoru žalobcu zodpovedá za jeho škodu jednak žalovaný 1/, ktorý svojím konaním spáchal trestný čin, ale zároveň tiež žalovaný 2/, lebo škoda bola spôsobená pri jeho prevádzkovej činnosti. Vzhľadom na to sa nestotožnil s posúdením otázky pasívnej vecnej legitímácie odvolacím súdom.

5.4. Z týchto dôvodov žalobca navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zrušil rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutých výrokoch a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

6. Proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 18. decembra 2015 sp. zn. 11 Co 515/2014

podal žalobca dovolanie, v ktorom vyslovil nespokojnosť s rozhodnutím tohto súdu o trovách odvolacieho konania.

7. Žalovaný 1/ sa vyjadril k obom dovolaniam žalobcu. K dovolaniu smerujúcemu proti rozsudku odvolacieho súdu uviedol, že nesúhlasí s dovolacou argumentáciou žalobcu. V danom prípade za rozhodujúci moment nemožno považovať moment vypracovania znaleckého posudku. Pre výpočet výšky náhrady za bolesť bola podľa neho rozhodujúca výška priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zistená Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok 2006. V ďalšom sa žalovaný 1/ stotožnil s právnymi závermi odvolacieho súdu, ku ktorým dospel pri riešení otázky spoluviny žalobcu pri vzniku úrazu a pasívnej vecnej legitímácie na žalovanej strane. Podľa jeho presvedčenia je dovolanie žalobcu proti uzneseniu o trovách odvolacieho konania procesne neprípustné.

8. Žalovaný 2/ sa k dovolaniam žalobcu písomne nevyjadril.

9. K obom vyjadreniam žalovaného 1/ podal žalobca následné stanoviská, v ktorých vyjadril svoj nesúhlas s tvrdeniami žalovaného 1/ a zotrval na argumentoch vyjadrených už v dovolaniach.

K dovolaniu žalobcu proti rozsudku odvolacieho súdu

10. Dovolanie smerujúce proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 28. októbra 2015 sp. zn. 11 Co 515/2014 podal žalobca 31. decembra 2015. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť dňom 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Otázku prípustnosti tohto dovolania posudzoval preto dovolací súd podľa právnej úpravy účinnej do uvedeného dňa.

11. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal prípustnosť a následne tiež dôvodnosť dovolania žalobcu.

12. Podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p.

13. Žalobca existenciu procesných väd v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. netvrdil. Dovolanie podal proti zmeňujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Tento opravný prostriedok žalobcu vyvolal preto procesný účinok umožňujúci uskutočniť meritórny dovolací prieskum aj po 30. júni 2016. Podľa názoru dovolateľa spočíva ním napadnutý rozsudok v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) v troch právnych otázkach, a to otázke momentu rozhodujúceho pri určení výšky náhrady za jeden bod (viď ďalej I.), spoluviny žalobcu pri vzniku úrazu (viď II.) a pasívnej vecnej legitímácie na žalovanej strane (viď III.).

I.

14. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym

posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

15. Náhrada za bolesť nemá zohľadňovať len bolesť vytrpenú poškodeným bezprostredne v momente poškodenia jeho zdravia, ale tiež v priebehu jeho liečenia alebo odstraňovania jeho následkov (§ 2 ods. 1 a § 3 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z.). Bolesť je ujma spôsobená poškodením na zdraví, jeho liečením alebo odstraňovaním jeho následkov (§ 2 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z.). Sťaženie spoločenského uplatnenia je stav v súvislosti s poškodením na zdraví, ktoré má preukázateľne nepriaznivé následky pre životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh (§ 2 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z. z.). Pri určení výšky náhrady za bolesť a výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa vychádza z celkového počtu bodov, ktorým sa bolesť alebo sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotilo v lekárskom posudku (§ 5 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z.). Výška náhrady za bolesť a výška náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa určuje sumou 2 % z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok predchádzajúci roku, v ktorom vznikol nárok na náhradu podľa odseku 1, za jeden bod a výsledná suma sa zaokrúhli na najbližšie celé euro smerom nahor (§ 5 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z. z.). V zmysle § 8 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. sa posúdenie (bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia) vykoná, len čo stav poškodenia možno považovať z medicínskeho hľadiska za ustálený, teda za taký, pri ktorom spravidla nemožno predpokladať zásadné zmeny zdravotného stavu v dôsledku škodnej udalosti. Ustáleným je zdravotný stav poškodeného, pri ktorom už spravidla nemožno predpokladať zásadné zmeny zdravotného stavu v dôsledku škodnej udalosti.

16. V danom prípade súd prvej inštancie považoval za rozhodné obdobie moment vzniku úrazu (14. júl 2007) a v nadväznosti na to hodnotu jedného bodu určil z priemernej mesačnej mzdy za rok 2006. Odvolací súd, na rozdiel od neho dospel k záveru, že určujúcim je moment ustálenia zdravotného stavu žalobcu, ku ktorému došlo ukončením jeho hospitalizácie po druhej operácii (15. augusta 2008), preto hodnotu jedného bodu určoval podľa priemernej mesačnej mzdy za rok 2007.

17. V prípade nároku na odškodnenie za bolesť sa poškodený dozvie o škode v čase, kedy sa jeho zdravotný stav ustálil a bolo možné objektívne vykonať bodové ohodnotenie bolesti (4 Cdo 152/2010). Akonáhle je zdravotný stav poškodeného ustálený, možno ohodnotiť bolesť; týmto okamihom je teda bolesť zistená, bez ohľadu na to, kedy je vyhotovený posudok o bolestnom a sťaženi spoločenského uplatnenia; posudok je len podkladom pre záver o vytrpenej bolesti a sťaženi spoločenského uplatnenia (3 Cdo 661/2015). Za deň zistenia bolesti nemožno bez ďalšieho považovať deň ukončenia práceneschopnosti poškodeného, ani deň vyhotovenia posudku o bolestnom, ale okamih (deň) ustálenia zdravotného stavu poškodeného (MCdo 37/2000).

18. O škode sa poškodený dozvie vtedy, keď možno objektívne vykonať bodové ohodnotenie ním vytrpenej bolesti a sťaženia jeho spoločenského uplatnenia, lebo až vtedy má k dispozícii skutkové okolnosti, z ktorých možno zistiť škodu a jej rozsah. Náhrada za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia sa poskytuje na základe lekárskeho posudku podaného v zmysle § 7 a 8 zákona č. 437/2004 Z. z., pričom sadzby bodového hodnotenia sú ustanovené v prílohách tohto zákona. Pre účely odškodnenia úrazu možno zdravotný stav poškodeného posúdiť až po skončení jeho kontinuálne prebiehajúcej liečby a odstraňovaní následkov jeho zdravotného poškodenia.

19. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); to sa vzťahuje aj na skutkové okolnosti umožňujúce prijať záver o ustálení zdravotného stavu poškodeného. Dovolací súd preto poukazuje na tú časť odôvodnenia napadnutého rozsudku, v ktorej odvolací súd uviedol, že „ustálenie zdravotného stavu ohľadne bolesti bolo až po skončení hospitalizácie po druhej operácii, teda 15.08.2008“. Pokiaľ odvolací súd dospel k skutkovému záveru o ustálení zdravotného stavu žalobcu k tomuto dňu, bolo potrebné vychádzať z jeho skutkového záveru aj v dovolacom konaní.

20. Najvyšší súd sa nestotožňuje s dovolacou argumentáciou žalobcu, v zmysle ktorej mal odvolací súd – napriek vyššie uvedenému – vychádzať zo stavu k 23. marcu 2010, kedy bol podaný posudok o jeho zdravotnom stave. Ako už bolo uvedené, z hľadiska odškodnenia nie je určujúce, kedy (v akom časovom odstupe od vytrpenia bolesti alebo sťaženia spoločenského uplatnenia) znalec v súlade s ustanoveniami zákona č. 437/2004 Z.z. vyhotovil posudok. Opačný názor by viedol k tomu, že určujúcimi by nebol objektívny stav (poškodenie zdravia, rozsah vytrpenej bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia), ale okolnosti subjektívnej povahy, podmienené napríklad tým, kedy bolo znalcovi uložené vyhotovenie znaleckého posudku, alebo s akým časovým odstupom ho znalec vypracoval.

21. V danom prípade sa žalobca po úraze, pri ktorom utrpel zlomeninu krčka ľavej stehennej kosti, podrobil operácii 14. júla 2007 s následnou hospitalizáciou od 14. júla 2007 do 26. júla 2007. Táto zlomenina sa napriek operácii nezhojila, v zdravotnom stave žalobcu došlo k závažným komplikáciám, so zreteľom na ktoré sa musel podrobiť ďalšej operácii 15. augusta 2008, kedy u neho – podľa zistenia odvolacieho súdu – došlo k ustáleniu zdravotného stavu. Podľa názoru dovolacieho súdu vychádzal preto odvolací súd správne z § 5 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z. z. a v súlade s týmto ustanovením hodnotu jedného bodu pri určovaní výšky náhrady za bolesť stanovil sumou 2 % z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok predchádzajúci roku, v ktorom vznikol nárok na náhradu, to znamená za rok 2007. Žalobca teda vo svojom dovolaní neopodstatnene uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.

II.

22. S dovolacou argumentáciou žalobcu, podľa ktorej v danom prípade bola jeho spoluvina vylúčená v trestnom konaní vedenom proti žalovanému 1/, nemožno súhlasiť.

23. V preskúvanom spore Okresný súd Senica rozsudkom z 13. decembra 2007 č. k. 2 T 179/2007-53 schválil dohodu o vine a treste, ktorú podľa § 334 ods. 4 Trestného poriadku uzatvoril prokurátor a žalovaný 1/ (ako obvinený).

24. Právna úprava konania o dohode o uznaní viny a prijatí trestu (ďalej len „dohoda o vine a treste“) je obsiahnutá v ustanoveniach § 232 a § 233 Trestného poriadku. Táto dohoda, majúca iba fakultatívnu podobu, predstavuje zákonom reglementovanú formu odklonu od klasického priebehu trestného konania. Obsahom dohody je uznanie viny, prijatie trestu obvineným, prípadne aj dohoda v ďalších otázkach; jej obsahom môže byť tiež dohoda o náhrade škody. Uzavretá dohoda o vine a treste následne podlieha schváleniu rozsudkom súdu (§ 334 ods. 4 Trestného poriadku). Dohoda o vine a treste predstavuje pre trestné konanie značný prínos, lebo na verejnom zasadnutí sa nevykonáva dokazovanie na preukázanie viny obvineného. Obvinený sa vzdáva práva na prejednanie svojej veci pred súdom v rámci hlavného pojednávania a *trest sa mu ukladá bez dokazovania viny* (porovnaj publikáciu „Trestný poriadok, Veľký komentár, 3. aktualizované vydanie, Bratislava“, JUDr. Jozef Čentéš, PhD. a kolektív, str. 509). Konanie prebieha tak, že po prednesení návrhu dohody o vine a treste zisťuje súd na verejnom zasadnutí formou otázok,

či obvinený rozumie podstate, obsahu a dôsledkom tejto dohody, či k jej vypracovaniu pristúpil dobrovoľne, či s jej návrhom súhlasí a či bol riadne poučený o svojich právach. Výpočet súdom kladených otázok je obsiahnutý v ustanovení § 333 ods. 3 Trestného poriadku. Všetky otázky sa týkajú výlučne osoby obvineného. Pre schválenie návrhu dohody o vine a treste sa vyžaduje, aby obvinený kladne odpovedal na všetky otázky položené súdom. Následne na to súd schváli dohodu o vine a treste formou rozsudku, ktorý momentom vyhlásenia nadobúda právoplatnosť a stáva sa vykonateľným.

25. Výrokom rozsudku trestného súdu, ktorým bola schválená dohoda o vine a treste, je (civilný) súd v zmysle § 135 ods. 1 O.s.p. (resp. § 193 CSP) viazaný. Musí z neho vychádzať ako z celku a pri tom brať do úvahy jeho právnu aj skutkovú časť, ktorá rieši naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu konkrétneho konania páchatel'a. To sa však týka výlučne konania obvineného, s ktorým bola uzatvorená dohoda o vine a treste. Pokiaľ skutkové okolnosti prípadu nasvedčujú, že na vzniku škody sa okrem neho mohla podieľať svojim konaním aj ďalšia osoba (napríklad poškodený), civilný súd nie je pri skúmaní spoluzavinenia tejto osoby (jej podielu na vzniku škody) viazaný výrokom o vine obvineného.

26. Právoplatný rozsudok schvaľujúci dohodu prokurátora o vine a treste obvineného nevedie automaticky k záveru, že škoda bola spôsobená iba ním – jeho výlučným zavinením. Takýto rozsudok trestného súdu nezabavuje civilný súd povinnosti zaoberať sa otázkou, či a do akej miery (v akom rozsahu) sa na vzniknutej škode podieľalo aj konanie ďalšej osoby (§ 420 a 441 Občianskeho zákonníka).

27. V rozsahu, v ktorom sa na vzniku škody podieľalo spoluzavinenie poškodeného, nezodpovedá za škodu škodca, lebo v tomto rozsahu nie je daná príčinná súvislosť medzi vznikom škody a zavineným protiprávnym konaním. V prípade spoluzavinenia poškodeného platí zásada vyjadrená v ustanovení § 441 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorej ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne; ak bola škoda spôsobená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám.

28. Vzhľadom na to, že aj v danom prípade bolo priznanie obvineného (žalovaného 1/) v trestnom konaní len východiskom pre uzavretie dohody o vine a treste (R 15/2015), bolo v neskoršom občianskom súdnom konaní potrebné vykonať ďalšie dôkazy smerujúce k zisteniu skutkových okolností rozhodujúcich pre posúdenie (spolu)zavinenia žalobcu.

29. Súd pri riešení otázky spoluviny žalobcu na podklade vykonaného dokazovania správne zohľadnili, že žalobca, napriek jeho zdravotnému stavu po úraze v roku 2003 a v rozpore s odporúčaniami lekárov, aby nepožíval alkoholické nápoje, si privodil opitnosť, ktorou sa mu znížili motorické schopnosti, a v dôsledku toho sa aj sám vlastnou vinou pričínil o vznik úrazu. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že odvolací súd pri riešení uvedenej otázky nedospel k nesprávnym právnym záverom a svoje rozhodnutie nezaložil na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolanie žalobcu je preto v danej časti nedôvodné.

III.

30. Žalobca napokon dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. videl v právnych záveroch odvolacieho súdu týkajúcich sa otázky pasívnej vecnej legitímácie na žalovanej strane.

31. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že k úrazu žalobcu došlo pri plnení pracovných povinností žalovaného 1/, ktoré spočívali vo výkone činnosti súkromnej bezpečnostnej služby pre jeho zamestnávateľa (žalovaného 2/). Žalovaného 2/ (a nie žalovaného 1/) treba preto v danom prípade považovať za pasívne vecne legitimovaného. Tento právny názor

odvolacieho súdu je správny.

32. Aj podľa názoru dovolacieho súdu bolo pri riešení tejto otázky potrebné skúmať, či žalovaný 1/ (zamestnanec) konaním, pri ktorom došlo k úrazu žalobcu, sledoval tak z objektívneho, ako aj zo subjektívneho hľadiska plnenie svojich pracovných úloh vyplývajúcich z jeho vzťahu k žalovanému 2/ (jeho zamestnávateľovi). Žalovaný 1/ by bol pasívne vecne legitimovaný iba v prípade, ak by bolo možné jeho konanie v rámci pracovnej činnosti posúdiť ako konanie so znakom excesu, pri ktorom by sledoval svoje vlastné záujmy alebo potreby, prípadne záujmy iných osôb.

33. V danom prípade bolo dokazovaním preukázané, že žalovaný 1/ na základe dohody vykonával v čase vzniku úrazu pracovnú činnosť pre žalovaného 2/, súkromnú bezpečnostnú službu s predmetom činnosti „ochrana majetku a osôb“. K vzniku úrazu došlo v rámci plnenia pracovných úloh žalovaného 1/, kedy bránil vstupe žalobcu do stráženého objektu. Vzhľadom na to dovolací súd uzatvára, že odvolací súd dospel k správnejmu záveru, podľa ktorého konanie žalovaného 1/ nevybočilo z rámca plnenia jeho pracovných úloh. Nešlo o exces, lebo konanie žalovaného 1/ malo miestny, časový a vecný vzťah k činnosti vykonávanej pre žalovaného 2/.

34. Vzhľadom na vyššie uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že ani v tejto časti nie je dovolanie žalobcu dôvodné.

K dovolaniu žalobcu proti uzneseniu odvolacieho súdu

35. Dovolanie smerujúce proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 18. decembra 2015 sp. zn. 11 Co 515/2014 podal žalobca po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť CSP. Uvedeným uznesením bolo rozhodnuté o trovách odvolacieho konania.

36. Žalobca vyvodzuje prípustnosť tohto dovolania z § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

37. V zmysle judikátu R 14/2017 základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

38. Uznesenie o náhrade trov odvolacieho konania nie je rozhodnutím súdu vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí (R 73/2018). Prípustnosť tohto dovolania žalobcu preto z § 420 písm. f/ CSP nevyplýva.

Dôvody zamietnutia a odmietnutia dovolaní žalobcu

39. Z dôvodov uvedených v bodoch 10. až 34. dovolací súd po meritórnem dovolacom prieskume, ktorý uskutočnil na základe dovolania žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 28. októbra 2015 sp. zn. 11 Co 515/2014, dospel k záveru, že toto dovolanie síce vyvolalo procesné účinky relevantné aj po 30. júni 2016 (umožňujúce uskutočniť meritórny dovolací prieskum), je v ňom ale neopodstatnene namietnuté, že ním napadnuté rozhodnutie spočíva

v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd preto toto dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

40. Najvyšší súd z dôvodov uvedených v bodoch 35. až 38. dospel k záveru, že dovolanie žalobcu smerujúce proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 18. decembra 2015 sp. zn. 11 Co 515/2014 je procesne neprípustné, preto ho odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

41. Žalovaný 1/ bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol mu nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

42. Žalovanému 2/ nepriznal najvyšší súd náhradu trov dovolacieho konania, lebo mu podľa obsahu spisu trovy tohto konania nevznikli (R 72/2018).

27.**R O Z H O D N U T I E**

Ak sa zamestnanec, ktorý so zamestnávateľom uzavrel dohodu podľa § 62 ods. 8 Zákonníka práce, počas plynutia výpovednej doby rozhodne, že nezotrvá v plnení pracovných povinností u zamestnávateľa a nezaplatí mu náhradu v zmysle tohto ustanovenia, je zamestnávateľ oprávnený uplatniť svoj nárok na peňažnú náhradu na súde, ktorý pri určovaní výšky tejto náhrady zohľadní tiež individuálne okolnosti sporu, najmä dôvod výpovede, ako aj dôvod a dĺžku doby nezotrvania zamestnanca u zamestnávateľa počas plynutia výpovednej doby.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. septembra 2018 sp. zn. 3 Cdo 154/2018)

Z o d ô v o d n e n i a:

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. apríla 2017 č. k. 7 Cpr 6/2015-69 uložil žalovanému (bývalému zamestnancovi) povinnosť zaplatiť žalobkyni (bývalej zamestnávateľke) do 3 dní sumu 1 605,49 € predstavujúcu peňažnú náhradu v zmysle § 62 ods. 8 Zákonníka práce. Vykonaným dokazovaním mal preukázaný vznik pracovnoprávneho vzťahu medzi žalobkyňou a žalovaným na základe pracovnej zmluvy z 26. júna 2012 a tiež uzavretie dodatku k nej z 30. apríla 2014, v ktorom sa dohodli, že „ak zamestnanec nezotrvá počas plynutia výpovednej doby u zamestnávateľa, zamestnávateľovi vznikne nárok na peňažnú náhradu u zamestnanca vo výške určenej pracovnoprávnymi predpismi“ (ďalej len „Dodatok“). Podľa právneho názoru súdu prvej inštancie bol Dodatok uzatvorený platne. V konaní nebolo sporné, že žalovaný počas plynutia výpovednej doby neplnil povinnosti vyplývajúce z pracovnej zmluvy (nechodil do práce). Vzhľadom na to a skutočnosť, že sporové strany ohľadom výšky peňažnej náhrady odkázali v Dodatku na pracovnoprávne predpisy upravujúce jej maximálnu výšku, vznikol žalobkyni do tejto maximálnej výšky nárok na požadovanú peňažnú náhradu. Z týchto dôvodov uzavrel, že žalobkyni vzniklo právo, aby jej žalovaný zaplatil náhradu v zmysle § 62 ods. 8 Zákonníka práce, a to vo výške 1 605,49 €.

2. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. februára 2018 sp. zn. 10 CoPr 9/2017 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol.

2.1. Podľa názoru odvolacieho súdu je opodstatnená odvolacia námietka žalovaného, podľa ktorej napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, ktoré prehliada, že Dodatok nespĺňa požiadavku určitosti. K tomuto záveru dospel so zreteľom na bod 2.5. Dodatku, ktorý nešpecifikuje výšku peňažnej náhrady a iba odkazuje na pracovnoprávne predpisy. Ustanovenie § 62 ods. 8 Zákonníka práce, ktorého sa tento odkaz týka, neurčuje konkrétnu výšku tejto náhrady patriacej zamestnávateľovi (presne určiteľná by mohla byť až pri znalosti konkrétnej výšky priemerného mesačného zárobku konkrétneho zamestnanca), ale len jej hornú hranicu. Aplikáciou bodu 2.5. Dodatku v spojení s § 62 ods. 8 Zákonníka práce teda nemožno dospieť ku konkrétnej výške peňažnej náhrady, na ktorú by mala žalobkyňa nárok.

2.2. Podľa presvedčenia odvolacieho súdu nemá oporu v zákone právny názor súdu prvej inštancie, že v zmysle Dodatku vznikol žalobkyni nárok voči žalovanému na peňažnú náhradu v maximálnej výške. Tento názor by bol opodstatnený iba vtedy, ak by náhrada v tejto výške bola stranami dohodnutá (k tomu ale nedošlo). V danom prípade neurčitost' určenia

konkrétnej výšky peňažnej náhrady nemožno odstrániť ani výkladom a už vôbec nie výkladom v neprospech zamestnanca ako slabšej zmluvnej strany. Pokiaľ nemožno na základe zmluvného dojednaní v spojení s príslušným právnym predpisom určiť konkrétnu výšku peňažnej náhrady, ide o dojednanie neurčité, ktoré nemôže vyvolávať právne následky.

2.3. Odvolací súd pripomenul, že dôvodová správa k zákonu č. 361/2012 Z. z. (ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony), na ktorú poukazovala žalobkyňa, nerieši spornú problematiku, prezentuje iba model previazanosti peňažnej náhrady a dĺžky výpovednej doby zamestnanca. Zákonodarca tu namiesto jednoznačného určenia výšky peňažnej náhrady (v ustanovení § 62 ods. 8 Zákonníka práce v znení účinnom do 31. decembra 2012) stanovil len jej maximálnu výšku. Slovné spojenie „najviac v sume“ je v uvedenom ustanovení zvolené preto, lebo dohoda o peňažnej náhrade sa uzatvára vopred, a preto spravidla nemožno určiť (budúcu) výšku priemerného mesačného zárobku a dĺžku výpovednej doby. Vychádzajúc z tohto, že bod 2.5. Dodatku je neplatný, dospel pri nezmenenom skutkovom stave k právnym záverom odlišným od súdu prvej inštancie, preto odvolaním napadnutý rozsudok zmenil vo veci samej tak, že žalobu zamietol.

2.4. V dôsledku zmeny prvoinštančného rozhodnutia rozhodoval odvolací súd v zmysle § 396 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v spojení s § 396 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov celého konania. Žalovaný bol procesne úspešný v celom rozsahu, preto mu priznal nárok na plnú náhradu trov konania s tým, že o konečnej výške týchto trov rozhodne v zmysle § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie.

3. Okresný súd Žilina uznesením zo 17. mája 2018 č. k. 7 Cpr 6/2015-116 uložil žalobkyni povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vo výške 524,22 €.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) tvrdiac, že dovolacím súdom dosiaľ nevyriešenými sú otázky, či je: a/ výška peňažnej náhrady je podstatnou náležitosťou dohody o peňažnej náhrade podľa § 62 ods. 8 Zákonníka práce, b/ možné dospieť k výške peňažnej náhrady podľa § 62 ods. 8 Zákonníka práce vtedy, ak pracovná zmluva obsahuje dohodu o tejto peňažnej náhrade vo výške určenej pracovnoprávnymi predpismi.

4.1. Podľa názoru žalobkyne spočíva napadnutý rozsudok na nesprávnom právnom posúdení (§ 432 ods. 1 CSP). Podmienkou vzniku nároku zamestnávateľa na peňažnú náhradu voči zamestnancovi v zmysle ustanovenia § 62 ods. 8 Zákonníka práce je totiž len ich dohoda, že ak dôjde k situácii uvedenej v tomto ustanovení, vznikne zamestnávateľovi nárok na túto peňažnú náhradu. Dojednanie týkajúce sa výšky peňažnej náhrady nie je podstatnou náležitosťou predmetnej dohody zamestnávateľa a zamestnanca.

4.2. Z týchto dôvodov dovolateľka žiadala napadnutý rozsudok buď zmeniť (a žalobe vyhovieť), alebo zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

5. V zmysle vyjadrenia žalovaného je dovolanie (asi) podané oneskorene. Pre prípad, že dovolací súd dospeje k inému záveru, uviedol svoje výhrady voči právnym názorom žalobkyne vyjadreným v dovolaní. Poukázal na to, že žalobkyňa sa pri vyhotovovaní Dodatku riadila ustanovením § 62 ods. 8 Zákonníka práce v už neaktuálnom znení, ktoré stanovovalo presnú výšku peňažnej náhrady. V čase uzatvorenia Dodatku bolo už ale účinné toto ustanovenie v znení, ktoré vymedzilo iba hornú hranicu výšky tejto náhrady. So zreteľom na to odkaz použitý v bode 2.5. Dodatku znamená odkaz len na isté rozpätie (neurčitú výšku), teda nie konkrétnu sumu alebo konkrétny spôsob jej výpočtu. Správny je preto záver odvolacieho súdu,

podľa ktorého je Dodatok neurčitý a nevyvoláva právne účinky. Navrhol, aby dovolanie bolo buď odmietnuté (ako oneskorene podané), alebo zamietnuté (ako nedôvodné).

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) zistil, že dovolanie podala strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

7. Následne dovolací súd bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal najskôr, či dovolanie bolo podané v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP).

7.1. Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

7.2. Lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty; ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca (§ 121 ods. 3 CSP). Ak koniec lehoty prípadne na sobotu alebo deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň (§ 121 ods. 4 CSP).

7.3. Zo spisu (doručenky na č. 1. 115) vyplýva, že dovolaním napadnutý rozsudok bol žalobkyni doručený 20. marca 2018. Posledný deň lehoty, v ktorej mohla žalobkyňa podať dovolanie, bol 20. máj 2018 (nedeľa). Ak žalobkyňa podala dovolanie na pošte 21. mája 2018 (najbližší nasledujúci pracovný deň), podala ho v lehote uvedenej v § 427 ods. 1 CSP. Dovolací súd preto v ďalšom pristúpil posúdeniu, či je dovolanie prípustné.

8. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu – ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

9.1. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nezakladá samo tvrdenie dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá nebola dosiaľ dovolacím súdom vyriešená; určujúcim je až záver (zistenie) dovolacieho súdu, že odvolací súd skutočne riešil otázku, ktorá ešte nebola predmetom posúdenia dovolacím súdom. Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť tvrdenia žalobkyne o prípustnosti jej dovolania v zmysle tohto ustanovenia.

9.2. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku hmotnoprávnu alebo procesnoprávnu (nie skutkovú), na vyriešení ktorej spočívalo napadnuté rozhodnutie. Právna otázka musí byť označená v dovolaní spôsobom jasným, určitým a zrozumiteľným. Dovolateľ musí uviesť, v čom spočíva nesprávnosť jej riešenia a ako mala byť správne riešená.

9.3. V danom prípade dovolateľka spôsobom dostatočne určitým vymedzila dve právne otázky (viď vyššie bod 4. písm. a/ a b/), ktoré – tak, ako boli naformulované v dovolaní – neboli dosiaľ riešené dovolacím súdom. Prípustnosť jej dovolania preto vyplýva z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

10. Po prijatí záveru o prípustnosti dovolania pristúpil dovolací súd k posúdeniu, či je dovolanie aj dôvodné, to znamená, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 432 ods. 1 CSP (nesprávne právne posúdenie veci). Obe dovolateľkou nastolené právne otázky spolu súvisia, preto na ne dovolací súd v ďalšom reaguje spoločne.

11. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

12. Zákonník práce, reagujúc na v praxi sa vyskytujúce prípady, v ktorých zamestnanec prestal po doručení výpovede plniť svoje pracovné povinnosti (napríklad z dôvodu, že sa zamestnal u iného zamestnávateľa), s účinnosťou od 1. septembra 2007 upravil možnosť, aby sa zamestnávateľ a zamestnanec písomne dohodli v pracovnej zmluve, že zamestnávateľovi bude v takom prípade patriť peňažná náhrada. Táto dohoda o peňažnej náhrade, ktorú zamestnávateľ a zamestnanec môžu (ale nemusia) uzatvoriť, má zamestnanca motivovať k riadnemu plneniu jeho pracovných povinností až do skončenia pracovného pomeru; pre zamestnávateľa predstavuje vyplatená peňažná náhrada istú formu satisfakcie alebo kompenzácie, prípadne paušalizovanej náhrady škody.

13. Podľa § 62 ods. 8 Zákonníka práce v znení účinnom pred 1. januárom 2013 (pred účinnosťou novely tohto zákonníka danou zákonom č. 361/2012 Z. z.) platilo, že ak zamestnanec nezotrvá počas plynutia výpovednej doby u zamestnávateľa, zamestnávateľ má právo na peňažnú náhradu v sume priemerného mesačného zárobku tohto zamestnanca za jeden mesiac, ak sa na tejto peňažnej náhrade dohodli v pracovnej zmluve; dohoda o peňažnej náhrade musí byť písomná, inak je neplatná.

14. Podľa § 62 ods. 8 Zákonníka práce v znení účinnom od 1. januára 2013 platí, že ak zamestnanec nezotrvá počas plynutia výpovednej doby u zamestnávateľa, zamestnávateľ má právo na peňažnú náhradu najviac v sume, ktorá je súčinom priemerného mesačného zárobku tohto zamestnanca a dĺžky výpovednej doby, ak sa na tejto peňažnej náhrade dohodli v pracovnej zmluve; dohoda o peňažnej náhrade musí byť písomná, inak je neplatná.

15. Obe právne úpravy (ustanovenie § 62 ods. 8 Zákonníka v znení pred a po účinnosti zákona č. 361/2012 Z. z.) zhodne podmieňujú nárok zamestnávateľa na peňažnú náhradu tým, že: a/ zamestnávateľ sa so zamestnancom písomne dohodli na peňažnej náhrade pre prípad, že zamestnanec nezotrvá počas plynutia výpovednej doby u zamestnávateľa, b/ zamestnanec nezotrval počas plynutia výpovednej doby u zamestnávateľa. Odlišne upravujú spôsob určenia výšky peňažnej náhrady patriacej zamestnávateľovi.

16. Zákonník práce v znení účinnom pred 1. januárom 2013 dohodnutie výšky peňažnej náhrady v zmysle § 62 ods. 8 neponechal na účastníkoch pracovnoprávneho vzťahu, ale sám určil, že je daná výškou priemerného mesačného zárobku zamestnanca za jeden mesiac. Dohoda o výške peňažnej náhrady nebola preto za účinnosti tejto právnej úpravy podstatnou náležitosťou dohody zamestnávateľa a zamestnanca podľa § 62 ods. 8 Zákonníka práce.

17. Ani po 1. januári 2013 nie je dohoda o výške peňažnej náhrady v zmysle § 62 ods. 8 Zákonníka práce podstatnou náležitosťou dohody zamestnávateľa a zamestnanca uzatváranej podľa tohto ustanovenia.

17.1. Zákonník práce v znení účinnom od uvedeného dňa (na rozdiel od predchádzajúcej úpravy) nestanovil v § 62 ods. 8 priamo, na akú výšku dohodnutej peňažnej náhrady má zamestnávateľ nárok; určil iba jej hornú hranicu (viď slová „najviac v sume, ktorá je súčinom priemerného mesačného zárobku tohto zamestnanca a dĺžky výpovednej doby“). Konkrétna výška peňažnej náhrady je podľa tohto ustanovenia závislá od dvoch premenných (veličín, ktoré môžu v rôznom čase nadobúdať rôzne hodnoty), a to od: a/ priemerného mesačného zárobku zamestnanca, b/ dĺžky výpovednej doby.

17.2. Dohodu o peňažnej náhrade v zmysle § 62 ods. 8 Zákonníka práce uzatvárajú zamestnávateľ a zamestnanec neraz aj s niekoľkoročným časovým predstihom pred skončením pracovného pomeru výpoveďou. V čase uzatvárania tejto dohody nemôžu ešte vedieť, aký bude priemerný mesačný zárobok zamestnanca a aká bude dĺžka výpovednej doby (a teda aký bude ich súčin).

17.3. Za podstatnú náležitosť dohody v zmysle § 62 ods. 8 Zákonníka práce nemôže byť považovaný údaj (o výške peňažnej náhrady) závislý od premenných veličín, ktorých konkrétne hodnoty sú v čase uzatvárania tejto dohody neznáme.

18. Pokiaľ sa zamestnanec počas výpovednej doby rozhodne, že nezotrvá v plnení pracovných povinností u zamestnávateľa a je si vedomý, že uzavrel dohodu podľa § 62 ods. 8 Zákonníka práce, nemožno vylúčiť, že sám dobrovoľne zaplatí zamestnávateľovi túto náhradu [výška ktorej môže byť daná najviac súčinom (vtedy už známeho) priemerného mesačného zárobku tohto zamestnanca a (vtedy už známej) dĺžky výpovednej doby]. Ak tak zamestnanec nepostupuje a zamestnávateľ uplatní svoj nárok na peňažnú náhradu na súde, rozhodne o jej výške súd (§ 14 Zákonníka práce). Pri určovaní výšky peňažnej náhrady v zmysle § 62 ods. 8 Zákonníka práce môžu byť relevantné individuálne okolnosti sporu (napríklad dôvod výpovede, dôvod a dĺžka doby nezotrvania zamestnanca u zamestnávateľa počas plynutia výpovednej doby).

19. V danom prípade sa žalobkyňa so žalovaným po 1. januári 2013 (30. apríla 2014) v písomnej forme dohodli, že ak žalovaný nezotrvá počas plynutia výpovednej doby u žalobkyne, vznikne žalobkyňi nárok na peňažnú náhradu od žalovaného „vo výške určenej pracovnoprávnymi predpismi“. Tým prejavili zhodnú vôľu, aby výška peňažnej náhrady zodpovedala pracovnoprávnym predpisom. Žalobkyňa doručila 30. júna 2015 žalovanému výpoveď, na základe ktorej skončil pracovný pomer 31. augusta 2015. V konaní nebolo sporné, že žalovaný počas celého mesiaca august 2015 nechodil do práce a neplnil svoje pracovné povinnosti. Sama skutočnosť, že dohoda žalobkyne a žalovaného o peňažnej náhrade uzavretá v zmysle § 62 ods. 8 Zákonníka práce nestanovila konkrétnu výšku tejto náhrady, nezakladá jej neplatnosť (lebo dohoda o výške peňažnej náhrady nie je podstatnou náležitosťou uvedenej dohody) a bez ďalšieho neopodstatňuje záver, že žalobkyňi nepatrí žiadna peňažná náhrada.

20. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že žalobkyňa podala dovolanie, ktoré je nielen prípustné (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), ale tiež dôvodné, lebo v ňom opodstatnene uviedla, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

21. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu,

do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Dovolací súd podľa týchto ustanovení zrušil rozsudok odvolacieho súdu. Zároveň zrušil tiež uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým bolo rozhodnuté o náhrade trov konania. Vec vrátil na ďalšie konanie odvolaciemu súdu.

28.**R O Z H O D N U T I E**

Ak k poškodeniu výrobku dôjde v dôsledku jeho nesprávneho používania, najmä užívania v rozpore s informáciami o spôsobe použitia a údržby výrobku, nejde o „reklamačnú“ vadu. Spotrebiteľ v takom prípade nemá právo od zmluvy odstúpiť ani právo na výmenu výrobku za nový výrobok.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. októbra 2018 sp. zn. 3 Cdo 220/2017)

Z o d ô v o d n e n i a:

1. Žalobca sa žalobou doručenu súdu 19. novembra 2010 domáhal, aby žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť mu sumu 55.216,52 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 16. novembra 2010 do zaplatenia, eventuálne aby žalovaná odovzdala žalobcovi nové motorové vozidlo Subaru Impreza 2,5 WRX STI Exclusive. Žalobca si tento nárok uplatnil v súvislosti s porušením § 18 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 250/2007 Z. z.“) zo strany žalovanej tým, že 11. apríla 2008 uzatvoril ako kupujúci so žalovanou ako predávajúcou kúpnu zmluvu, predmetom ktorej bola kúpa osobného motorového vozidla zn. Subaru Impreza 2,5 WRX STI Exclusive, VIN: X (ďalej len „vozidlo“) za kúpnu cenu vo výške 55.216,52 €. V rámci záručnej doby vozidla si 23. júna 2010 uplatnil u žalovanej jeho reklamáciu. Žalovaná vystavením zákazkového listu z 23. júna 2010 č. 3400056 vozidlo prevzala za účelom opravy vzniknutých väd na vozidle. Žalobca za vady vozidla označil „klepot-buchot z motora – auto dotiahnuté do servisu; pri vytočení trasenie od volantu; pri otáčkach cca. 2800-3000 auto stráca výkon – motor vynecháva; vysoká spotreba oleja na 2000km – zobralo 2,5litra“. Žalovaná až listom z 5. augusta 2010, t. j. po uplynutí zákonom stanovenej 30 dňovej lehoty na vybavenie reklamácie, oznámila žalobcovi, že po vizuálnej kontrole motorového priestoru vozidla bola zistená dodatočná montáž tzv. odfukového ventilu a že bolo zasiahnuté do programového vybavenia riadiacej jednotky. Takéto zásahy do sériového prevedenia vozidla mali za následok zrušenie záručného krytia zo strany výrobcu. Z tohto dôvodu tak nebolo možné podľa žalovanej vybaviť opravu motora vozidla v rámci záruky. Nakoľko k oprave vozidla zo strany žalovanej nedošlo, žalobca listom zo 14. októbra 2010 odstúpil od kúpnej zmluvy z dôvodu nedodržania zákonnej 30 dňovej lehoty na vybavenie reklamácie, zároveň vyzval žalovanú na vrátenie kúpnej ceny.

2. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 18. júla 2012 č.k. 9 C 188/2010-71 uložil žalovanej povinnosť v lehote troch dní zaplatiť 1/ žalobcovi 55.216,52 € s 9 % ročným úrokom z omeškania od 16. novembra 2010 do zaplatenia a 3.381,72 € trov konania, 2/ na účet súdu súdny poplatok 3.312,50 €.

3. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 15. apríla 2014 sp. zn. 4 Co 287/2012 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. V ďalšom konaní súd prvej inštancie rozsudkom z 19. decembra 2016 č. k. 9 C 188/2010-208 žalobu zamietol, žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu náhradu trov konania štátu v sume 382,78 € a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. Vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žaloba nie je

dôvodná.

4.1. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil tým, že ustanovenie § 18 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z. nekonštituuje právo kupujúceho odstúpiť od zmluvy iba preto, že reklamácia nebola vybavená v 30 dňovej lehote. Nevybavenie reklamácie v tejto lehote nezakladá automaticky vznik nároku kupujúceho na vrátenie kúpnej ceny, nakoľko sa súd musí existenciou predávajúcim tvrdených väd zaoberať a následne vyhodnotiť, či došlo zo strany kupujúceho k účinnému zrušeniu zmluvy. Kupujúcim uplatnené právo zo zodpovednosti za vady predanej veci je dôvodné iba vtedy, ak je reklamovaná vada skutočne vadou, vyskytla sa u predanej veci v dobe uplatnenia práva zo zodpovednosti za vady a má takú povahu, aká je pre uplatnenie kupujúcim zvoleného práva vyžadovaná. Márne uplynutie tejto lehoty podľa § 18 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z. síce zakladá nevyvrátiteľnú domnienku neodstrániteľnej vady kúpenej veci, avšak zároveň nezakladá domnienku existencie vady. Nároky zo zodpovednosti za takúto vadu má kupujúci len vtedy, ak táto vada objektívne existuje. Vykonaným znaleckým dokazovaním - znalecký úkon č. 25/24 (č. 1. 116 spisu) mal súd prvej inštancie preukázané, že v čase uplatnenia reklamácie vozidlo síce vykazovalo vady tvrdené žalobcom pri jeho reklamáci; tieto však boli spôsobené nesprávnym používaním vozidla. Vzhľadom na výsledky znaleckého dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru, že vady vozidla, ktoré boli predmetom reklamácie, nemožno považovať za vady podľa § 619 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), na ktoré sa vzťahuje záruka. V danom prípade preto žalobcovi nevzniklo právo na odstúpenie od zmluvy.

5. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 10. augusta 2017 sp. zn. 4 Co 144/2017 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil; žalovanej priznal náhradu trov odvolacieho konania.

5.1. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne posúdil žalobou uplatnený nárok a v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku. Súd prvej inštancie postupoval v súlade s právnym názorom, ktorý vyslovil odvolací súd v zrušujúcom uznesení z 15. apríla 2014 č. k. 4 Co 278/2012, a to že ustanovenie § 18 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z. nekonštituuje právo kupujúceho odstúpiť od zmluvy iba preto, že reklamácia nebola vybavená v 30-dňovej lehote. Zákon č. 250/2007 Z. z. úpravu zodpovednosti za vady predanej veci nerozširuje o právo spotrebiteľa odstúpiť od zmluvy aj v prípade, že sa nejedná o záručnú vadu, resp. v prípade, že sa vôbec nejedná o vadu predanej veci. Zodpovednosť za vady predanej veci vzniká iba v prípade existencie väd, na ktoré sa vzťahuje záruka. Prípadné nevybavenie reklamácie v zákonnej 30 dňovej lehote nezakladá automaticky vznik nároku kupujúceho na vrátenie kúpnej ceny z dôvodu, že sa súd musí existenciou predávajúcim tvrdených väd zaoberať a následne vyhodnotiť, či došlo zo strany kupujúceho k účinnému zrušeniu zmluvy. Kupujúcim uplatnené právo zo zodpovednosti za vady predanej veci je dôvodné iba vtedy, ak je reklamovaná vada skutočne vadou, vyskytla sa u predanej veci v dobe uplatnenia práva zo zodpovednosti za vady a má takú povahu, aká je pre uplatnenie kupujúcim zvoleného práva vyžadovaná. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že vady, pre ktoré žalobca odstúpil od kúpnej zmluvy, nie sú vadami, na ktoré sa vzťahuje záruka. Zo záverov znaleckého dokazovania vyplynulo, že príčinou vzniku týchto väd je nesprávne používanie vozidla, zásahy do vozidla výmenou odfukového ventilu za neoriginálny typ inej konštrukcie, ako i zásah do riadiacej jednotky vozidla, žalobca preto nebol oprávnený pre tieto vady odstúpiť od kúpnej zmluvy.

6. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Podľa jeho názoru spočíva napadnutý rozsudok na nesprávnom právnom

posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

6.1. Nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom videl dovolateľ v nesprávnom výklade ustanovenia § 18 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z. a jeho následnej aplikácie na posudzovaný prípad. Podľa jeho názoru z § 18 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z. vyplýva, že spotrebiteľ má v prípade, ak jeho reklamácia na odstránenie väd nie je vybavená do 30 dní od jej uplatnenia, rovnaké práva ako by sa jednalo o vadu, ktorú nie je možné odstrániť. Bez ohľadu na charakter tejto neodstrániteľnej vady, má kupujúci právo od zmluvy odstúpiť. Odstúpením od zmluvy sa zmluva okamžikom, keď prejav vôle je doručený predávajúcemu, ruší, predávajúci je povinný vrátiť kupujúcemu finančné plnenie a kupujúci predávajúcemu predmet kúpy. V tejto súvislosti nebol dôvod nariadiť znalecké dokazovanie pre určenie, či išlo o vady, ktoré zakladali právo uplatniť ich v záručnej lehote, keďže uplynula 30 dňová lehota na odstránenie reklamovaných väd podľa § 18 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z. a zo zákona sa má za to, že sa jedná o neodstrániteľnú vadu. Podľa dovolateľa rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená a s poukazom na uvedené navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. Žalovaná sa vo vyjadrení k dovolaniu nestotožnila s tvrdením dovolateľa. Podľa jej názoru v posudzovanom prípade bolo plne opodstatnené, aby sa súdy nižších inšancií zaoberali základnou otázkou existencie reklamovaných väd, ktorá bola jednoznačne znaleckým dokazovaním zodpovedaná a následne ich existencia vylúčená. S argumentáciou dovolateľa, že v posudzovanom prípade nebolo potrebné po márnom uplynutí 30 dňovej lehoty na vybavenie reklamácie, skúmať existenciu reklamovaných väd, žalovaná nesúhlasila. V tejto súvislosti poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 27. marca 2013 sp. zn. 6 MCdo 16/2011, v ktorom sa dovolací súd zaoberal výkladom ustanovenia § 19 ods. 4 zákona č. 634/1992 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom do 1. júla 2007 (ďalej len „zákon č. 634/1992 Z. z.“). Podľa dovolacieho súdu § 19 ods. 4 zákona č. 634/1992 Z. z. ustanovuje ako sankciu za oneskorené vybavenie reklamácie nevyvrátiteľnú právnu domnienku, že kupujúcemu svedčia práva z titulu neodstrániteľnosti väd, hoci ide o vady veci, ktoré by bolo možné odstrániť. Žalovaná je toho názoru, že právne závery prijaté dovolacím súdom v danom prípade sú aplikovateľné i na znenie § 18 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z., čo znamená, že i najvyšší súd predpokladá existenciu reklamovaných väd ako základný predpoklad toho, aby prípadné márne uplynutie zákonnej 30 dňovej lehoty na vybavenie reklamácie vôbec mohlo založiť právo kupujúceho na odstúpenie od zmluvy alebo na výmenu výrobku za nový výrobok. Podľa žalovanej dovolateľ v dovolaní nevymedzil dovolací dôvod spôsobom uvedeným § 432 CSP, nakoľko z jeho obsahu nie je možné vyvodiť, ktoré právne posúdenie veci považuje za nesprávne a v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Z týchto dôvodov žalovaná navrhla, aby dovolací súd podané dovolanie odmietol, respektíve ako nedôvodné zamietol.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, nie však dôvodné.

9. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu – ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

10. Dovolateľ v dovolaní uviedol, že prípustnosť jeho dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

11. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (nie skutkovú) hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil svoje rozhodnutie. Otázka relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

12. Dovolací súd posudzoval podané dovolanie podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP). V danom prípade dovolateľ v dovolaní podrobil kritike skutkové a právne závery súdov, konkrétnym spôsobom síce nevymedzil právnu otázku, ktorá podľa neho v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, no z obsahu formulácie textu dovolania možno v danom prípade usúdiť, ktoré právne významné otázky mal dovolateľ na mysli, a to a/ „či spotrebiteľovi v prípade, ak jeho reklamácia na odstránenie väd nebola vybavená v 30 dňovej lehote od jej uplatnenia, vzniká týmto okamihom právo na odstúpenie od zmluvy, ako by išlo o neodstrániteľnú vadu tovaru“; b/ „či nedodržanie lehoty 30 dní na vybavenie reklamácie zakladá domnienku existencie tvrdenej vady, z ktorého dôvodu súd už jej objektívnu existenciu neskúma“. V ďalšom bolo preto potrebné posúdiť, či ide o otázky, ktoré už dovolací súd vyriešil.

13. Najvyšší súd už v niektorých dovolacích konaniach riešil otázku vzniku práva spotrebiteľa na odstúpenie od zmluvy po uplynutí 30 dňovej lehoty na vybavenie reklamácie (pozri napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 16/2011, 7 Sž 97/1999, najvyššieho súdu ČSSR sp. zn. Cpj 40/1982, sp. zn. 3 Cz 67/81), išlo však o posúdenie tejto právnej otázky v zásadne iných právnych vzťahoch a toto právo spotrebiteľa bolo vyvodzované z podstatne odlišných okolností ako v posudzovanom spore. Z uvedeného dôvodu preto dovolací súd dovolateľom zadefinované (a s poukázaním na konkrétne okolnosti vysvetlené) otázky (a/; b/) považoval za právne otázky, ktoré doposiaľ dovolacím súdom neboli vyriešené.

14. So zreteľom na nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a v situácii, na ktorú sa vzťahuje toto ustanovenie, dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobcu je v danom prípade procesne prípustné; následne preto skúmal, či je podané dovolanie dôvodné (či je ním skutočne napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočívajúce na nesprávnom právnom posúdení veci).

15. Podľa 432 ods. 1 CSP možno dovolanie, ktoré je prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením sa pritom rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

16. Podľa ustanovenia § 18 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z. ak spotrebiteľ uplatní

reklamáciu, predávajúci alebo ním poverený zamestnanec alebo určená osoba je povinný poučiť spotrebiteľa o jeho právach podľa všeobecného predpisu; na základe rozhodnutia spotrebiteľa, ktoré z týchto práv spotrebiteľ uplatňuje, je povinný určiť spôsob vybavenia reklamácie podľa § 2 písm. m) ihneď, v zložitých prípadoch najneskôr do 3 pracovných dní odo dňa uplatnenia reklamácie, v odôvodnených prípadoch, najmä ak sa vyžaduje zložité technické zhodnotenie stavu výrobku alebo služby, najneskôr do 30 dní odo dňa uplatnenia reklamácie. Po určení spôsobu vybavenia reklamácie sa reklamácia vybaví ihneď, v odôvodnených prípadoch možno reklamáciu vybaviť aj neskôr; vybavenie reklamácie však nesmie trvať dlhšie ako 30 dní odo dňa uplatnenia reklamácie. Po uplynutí lehoty na vybavenie reklamácie má spotrebiteľ právo od zmluvy odstúpiť alebo má právo na výmenu výrobku za nový výrobok.

17. Dovolateľ za podstatu nesprávnosti právnych záverov odvolacieho súdu považuje to, že odvolací súd napriek nespornej skutočnosti, že reklamácia nebola žalovaným vybavená v lehote 30 dní od dňa uplatnenia reklamácie (§ 18 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z.) skúmal objektívnu existenciu reklamovaných väd a v nadväznosti na to posudzoval, či ním uplatnené právo zo zodpovednosti za vady (odstúpenie od zmluvy) je dôvodné.

18. Odvolací súd k uvedenému zaujal právny názor, podľa ktorého zákon č. 250/2007 Z. z. úpravu zodpovednosti za vady predanej veci nerozširuje o právo spotrebiteľa odstúpiť od zmluvy aj v prípade, že sa nejedná o záručnú vadu, resp. v prípade že sa vôbec nejedná a vadu predanej veci a že i prípadné nevybavenie reklamácie v zákonnej 30 dňovej lehote nezakladá bez ďalšieho vznik nároku kupujúceho na vrátenie kúpnej ceny, a súd sa musí existenciou kupujúcim tvrdených väd zaoberať, tieto vyhodnotiť a posúdiť, či došlo zo strany kupujúceho k účinnému zrušeniu zmluvy. S uvedeným právnym názorom sa dovolací súd plne stotožňuje a aj podľa jeho názoru márne uplynutie 30 dňovej lehoty stanovenej na vybavenie reklamácie v § 18 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z. nezakladá domnienku existencie reklamovanej vady a nároky zo zodpovednosti za takúto vadu má kupujúci len vtedy, ak vada objektívne existuje. Spotrebiteľom uplatnené právo zo zodpovednosti za vady je totiž dôvodné len za splnenia určitých predpokladov, a to že a/ reklamovaná vada je skutočne vadou, b/ vyskytuje sa u predanej veci v dobe uplatnenia práva zo zodpovednosti za vady, c/ je takej povahy, ktorá je pre uplatnenie kupujúcim uplatneného práva vyžadovaná. Preto je nevyhnutné, aby sa súd vždy zaoberal samotnou existenciou vady, určením, či v konkrétnej veci ide o tzv. „reklamačnú vadu“. V prípade, že k poškodeniu dôjde v dôsledku nesprávneho používania veci, najmä v prípade jej užívania v rozpore s informáciami (výrobcu) o spôsobe použitia a údržby veci, nejde o „reklamačnú“ vadu v zmysle § 18 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z.

19. V danom spore vykonaným dokazovaním, najmä znaleckým posudkom č. 25/2014 vypracovaným znalcom Ing. Vladimírom Šramkom, bolo okrem iného zistené, že motorové vozidlo trpelo vadami uvádzanými žalobcom, avšak samotný vznik týchto väd bol v príčinnej súvislosti s nesprávnym užívaním a údržbou motorového vozidla zo strany jeho užívateľa, zásahmi do vozidla výmenou odfukového ventilu za neoriginálny typ inej konštrukcie a do riadiacej jednotky vozidla. Konkrétne išlo o prehrievanie vozidla pri vysokej záťaži, použitie paliva s nízkym oktánovým číslom, nastavenie príliš vysokého predzápalu, jazda pri vysokých otáčkach, nesprávne zloženie palivovej zmesi, zásah do riadiacej jednotky, zásah do konštrukcie motora spočívajúci vo výmene odfukového ventilu za neoriginálny typ inej konštrukcie, nedostatok oleja v motore, používanie vozidla v náročných jazdných podmienkach pri zvýšenej záťaži motora a súčasne nedodržiavanie pravidelnej kontroly hladiny oleja, nedodržanie inštrukcií výrobcu, že ak je vozidlo vystavené náročným jazdným podmienkam, mal byť častejšie vymieňaný motorový olej. Z obsahu spisu, konkrétne z preberacieho protokolu (č. 1. 11 spisu) vyplýva, že žalovaná ako predajca si splnila informačnú povinnosť v zmysle v tom čase účinného § 11 ods. 1 zákona č. 250/2007 Z. z. a oboznámila žalobcu s podmienkami prevádzky, ako aj záručnými podmienkami týkajúcimi sa predmetu kúpy

a zároveň mu odovzdala spolu s motorovým vozidlom návod na obsluhu v slovenskom jazyku.

20. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd preto nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

21. Žalovaná bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol jej nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

29.**R O Z H O D N U T I E**

Znížený majetkový cenzus (§ 422 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku) sa v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolateľom je neúspešný spotrebiteľ.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. júla 2018 sp. zn. 6 Cdo 80/2017)

Z o d ô v o d n e n i a:

1. Žalobou podanou na Okresnom súde Svidník dňa 1. 4. 2015 sa žalobkyňa domáhala voči žalovaným zaplatať nesplatenú časť úveru s príslušenstvom, poskytnutého žalovaným 1/ a 2/ na základe zmluvy o splátkovom úvere uzavretej dňa 31. 8. 2005 medzi jej právnou predchodkyňou a žalovanými 1/ a 2/ ako dlžníkmi a žalovanými 3/ a 4/ ako ručiteľmi.

2. Okresný súd Svidník (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 7C/59/2015-80 z 18. februára 2016 prvým výrokom konanie v časti o zaplatať sumy 1 245 Eur (pre späťvzatie žaloby v tejto časti) zastavil a druhým výrokom žalobu v zostávajúcej časti, t. j. o zaplatať sumy 2 018,21 Eur, zamietol. Zamietnutie žaloby odôvodnil tým, že v zmluve o úvere bola nesprávne (v nesprávnej výške) uvedená ročná priemerná miera nákladov (ďalej len „RPMN“), preto bolo potrebné považovať úver za bezúročný a bez poplatkov. Keďže samotnú poskytnutú istinu úveru žalovaní vrátili, bola žaloba nedôvodná.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne v záhlaví označeným rozsudkom rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutom výroku o zamietnutí žaloby ako vecne správny potvrdil.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej v texte aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila poukazom na ust. § 421 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z., Civilného sporového poriadku (ďalej v texte len „C. s. p.“), t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Vyčítala odvolaciemu súdu nesprávnosť jeho právneho záveru, že úver treba považovať za bezúročný a bez poplatkov z dôvodu nesprávnej výšky RPMN v úverovej zmluve. Poukazovala na to, že RPMN bola vypočítaná podľa prílohy k zákonu č. 258/2001 Z. z. v znení platnom v čase uzavretia zmluvy o úvere, a teda v súlade so zákonom, a pokiaľ neskoršou novelou zákona bol tento výpočet zmenený, nemôže to byť jej na ujmu.

5. Žalovaní sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrili.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 C. s. p.), na to oprávneným subjektom (§ 427 C. s. p.), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 C. s. p. skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom zistil, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože nie je prípustné.

7. V zmysle § 422 ods. 1 písm. a) a b) C. s. p. dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy a v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo sa neprihliada. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

8. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie vecí tzv. majetkovým cenom (*ratione valoris*). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. Výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany, keď, vychádzajúc z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov, je majetkový cenový znížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie vecí možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy.

9. V predmetnej veci bol dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej o peňažnom plnení vo výške 2018,21 Eur (neberúc do úvahy príslušenstvo uplatnenej pohľadávky). Výška minimálnej mzdy v čase podania žaloby (1. 4. 2015) bola 380 Eur (podľa § 1 písm. a/ Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 297/2014 Z. z.). Odvolací súd teda rozhodoval v dovolaním napadnutom výroku o peňažnom plnení neprevyšujúcom desaťnásobok minimálnej mzdy (3 800 Eur). Prípustnosť dovolania žalobkyne bola preto v zmysle § 422 ods. 1 písm. a) C. s. p. vylúčená.

10. I keď v preskúmvanej veci išlo o tzv. spotrebiteľský spor, teda spor s ochranou slabšej strany, pre posúdenie prípustnosti dovolania neprichádzalo do úvahy uplatnenie nižšieho majetkového cenového, t. j. dvojnásobku minimálnej mzdy v zmysle § 422 ods. 1 písm. b) C. s. p. Účelom zníženia majetkového cenového v sporoch s ochranou slabšej strany je totiž podľa dôvodovej správy k C. s. p. zvýšená procesná ochrana slabšej strany, ktorou je v spotrebiteľskom spore spotrebiteľ. Táto zvýšená procesná ochrana spočíva v sprístupnení dovolania i pri nižšej sume peňažného plnenia. Znížený majetkový cenový sa teda v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolateľom je neúspešný spotrebiteľ. Pokiaľ je však dovolateľom neúspešný dodávateľ, pre posúdenie prípustnosti dovolania platí majetkový cenový vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Táto interpretácia neodporuje princípu rovnosti zbraní, pretože je všeobecne známou skutočnosťou, že rovnosť subjektov je v určitých sporoch (vzhľadom na postavenie strán) len fikciou, na ktorú zákonodarca v C. s. p. reagoval tzv. pozitívnou diskrimináciou, t. j. osobitnou právnou úpravou sporov s ochranou slabšej strany. Za takéto spory sa považujú spotrebiteľské spory, antidiskriminačné spory a individuálne pracovné spory (§ 290 až § 323 C. s. p.), pričom slabšou stranou v nich je spotrebiteľ, zamestnanec a diskriminovaný. Ochrana slabšej strany spočíva v tom, že sa jej priznáva viac práv za účelom docieľenia rovného postavenia s druhou stranou sporu, a teda dôsledného naplnenia princípu rovnosti zbraní.

11. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. c/ C. s. p. ako neprípustné odmietol.

12. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. tak, že žalovaným ich náhradu nepriznal, pretože aj keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinila žalobkyňa (§ 256 ods. 1 C. s. p.), žalovaným žiadne preukázané trovy dovolacieho konania nevznikli.

30.**R O Z H O D N U T I E**

Dlžník zo zmluvy o úvere, ktorému leasingová spoločnosť oznámila, že jej pohľadávka, ktorá sa stala predčasne splatnou v dôsledku vzniku poisťovnej udalosti na zaobstarávanej veci, bude znížená o predpokladané plnenie poisťovne, je aktívne vecne legitimovaný v spore proti poisťovni ako poistiteľovi obstarávanej veci a leasingovej spoločnosti ako poskytovateľovi úveru na zaobstaranie veci. Predpokladom je, že sa domáha, aby poisťovňa zaplatila poisťné plnenie leasingovej spoločnosti s tým, že v rozsahu poskytnutého plnenia zaniká jeho povinnosť vrátiť leasingovej spoločnosti nezaplatenú časť úveru.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. novembra 2018 sp. zn. 8 Cdo 100/2017)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Žalobou zmenenou so súhlasom súdu žalobca sa domáhal „určovacieho petitu“ v znení: „Súd určuje, že odporca 1/ je povinný zaplatiť odporcovi 2/ istinu 7.216,74 EUR do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením odporcu 1/ zaniká v rozsahu plnenia povinnosť navrhovateľa plniť odporcovi 2/.“ Ako rozhodujúce skutočnosti uviedol, že 2. októbra 2009 uzavrel so žalovaným 2/ zmluvu o poskytnutí úveru na kúpu osobného motorového vozidla. Podmienkou poskytnutia úveru bolo tiež poistenie vozidla, čo aj urobil u žalovaného 1/ v deň uzavretia úverovej zmluvy, 2. októbra 2009. Podľa všeobecných zmluvných podmienok zmluvy o poskytnutí úveru (zmluvy o AutoKredite), ktoré boli prílohou a neoddeliteľnou súčasťou úverovej zmluvy, sa zaviazal, že uskutoční vinkuláciu prípadného poisťného plnenia v prospech žalovaného 2/. Dňa 29. apríla 2013 bolo vozidlo odcudzené, v dôsledku čoho žalovaný 2/ určil predčasnú splatnosť úveru a vyzval ho na zaplatenie nesplatennej časti úveru, spolu so zmluvnou pokutou, vo výške 7 216,74 eur s tým, že pokiaľ bol predmet financovania poistený, suma pohľadávky bude znížená o očakávané poisťné plnenie. Žalovaný 1/ ale škodovú udalosť odložil bez poskytnutia poisťného plnenia dôvodiac, že „na vozidle bol vykonaný neoprávnený zásah s výrobnými číslami vozidla“. K zníženiu pohľadávky žalovaného 2/ z predčasnej splatnosti úveru poisťným plnením žalovaného 1/ teda nedošlo. Tvrdil, že neposkytnutím (nevinkulovaním) poisťného plnenia žalovaným 1/ žalovanému 2/ mu vznikla „škoda“.

2. Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 24. marca 2015 č. k. 16C/118/2014-78 žalobu zamietol. Rozhodol tak majúc za to, že žalobca nie je v konaní aktívne legitimovaný. Nie je totiž vlastníkom poisteného motorového vozidla; tým je žalovaný 2/. Podľa súdu prvej inštancie je petit žaloby, ktorým žalobca „pre seba nič nežiada“ a „ani z neho nič pre neho nevyplýva podľa § 80 O. s. p. a ani z hmotnoprávneho predpisu“, aj zmätočný.

3. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 28. septembra 2016 sp. zn. 4Co/322/2015 potvrdil odvolaním žalobcu napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie majúc za to, že je vecne správny. V odôvodnení uviedol, že v posudzovanej veci nie je opodstatnený odvolací dôvod, že napadnuté rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené, a že je nepreskúmateľné z dôvodu, že sa súd prvej inštancie v odôvodnení nezaoberal jeho naliehavým právnym záujmom na žalobou požadovanom určení. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení je základnou podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby. V posudzovanej veci ale žalobca nepodal určovaciu žalobu, ale žalobu na plnenie, a preto nebol dôvod skúmať jeho naliehavý právny záujem. V celom rozsahu sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobca nie je v spore vecne aktívne legitimovaný. Žalobou sa totiž domáha uloženia povinnosti žalovanému 1/

plniť žalovanému 2/, sám sa od žalovaných ničoho nedomáha. Právo na poistné plnenie voči poisťovateľovi, v danej veci žalovanému 1/, je právom vlastníka poistenej veci, v danej veci žalovaného 2/. Do obsahu tohto právneho vzťahu nezasahuje vzťah medzi žalobcom a žalovaným 2/ vyplývajúci zo zmluvy o úvere. Z právneho vzťahu založeného poistnou zmluvou, ale ani z iného právneho vzťahu medzi žalobcom, ako poisťníkom, a žalovaným 1/, ako poisťovateľom motorového vozidla vo vlastníctve žalovaného 2/, nevyplýva právo žalobcu domáhať sa voči žalovanému 1/, poisťovateľovi, aby plnil poškodenému, žalovanému 2/.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu žalobca podal dovolanie. Uviedol, že podľa jeho názoru je dovolanie v danej veci prípustné podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Vadu konania zakladajúcu prípustnosť a súčasne aj dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP vidí žalobca v nedostatočnom a nepresvedčivom odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd sa náležite nevyrovnal s jeho námietkami o neúplnom zistení skutkového stavu, nevykonaní navrhovaných dôkazov a vecnej nesprávnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie. Týmto postupom odvolací súd zasiahol do jeho práva na spravodlivé súdne konanie. V súvislosti s nesprávnym právnym posúdením veci žalobca namieta, že ani odvolací súd a ani súd prvej inštancie sa nezaoberali jeho naliehavým právnym záujmom na požadovanom určení a nesprávne právne posúdili otázku jeho aktívnej vecnej legitímácie. Okrem iného dôvodil tým, že „žalobou s určovacím návrhom sledoval eliminovanie stavu ohrozenia jeho práva a neistoty v právnom vzťahu voči žalovanému 1/ ako poisťovní, ktorá po riadnom a náležitom prešetrení poistnej udalosti (krádeže motorového vozidla) mala plniť poistné plnenie žalovanému 2/ ako poskytovateľovi úveru a veriteľovi, ktorého pohľadávka voči žalobcovi z dôvodu predčasnej splatnosti úveru mala byť znížená práve o legitímne očakávané poistné plnenie vyplatené žalovaným 1/ [...] pričom plnením žalovaného 1/ by zanikla v rozsahu poskytnutého poistného plnenia povinnosť žalobcu plniť žalovanému 2/ z dôvodu predčasnej splatnosti úveru, t. j. práve týmto postupom by sa eliminoval stav ohrozenia a neistoty žalobcu v právnom vzťahu voči žalovanému 2/, pričom k zodpovedajúcej náprave žalobca nemohol dospieť iným spôsobom. [...] V napadnutom rozsudku chýbajú argumenty odvolacieho súdu, ktorými by posúdil naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení, ktoré podľa názoru žalobcu je spôsobilé odstrániť spornosť žalobcovho práva, ako aj neistotu žalobcu v jeho právnom vzťahu voči žalovanému 1/ i voči žalovanému 2/. Odvolací súd sa stotožnil s postupom súdu prvej inštancie, ktorý sa naliehavým právnym záujmom žalobcu nezaoberal, čo spôsobilo základnú vadu konania, od ktorej sa potom odvíjajú ďalšie vady spočívajúce v nesprávnych skutkových a právnych záveroch uvedených v napadnutom rozhodnutí. Bez relevantného odôvodnenia je napadnuté potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu, ako i zamietajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie, nepreskúmateľné.“

5. Žalovaný 2/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie žalobcu ako nedôvodné v celom rozsahu zamietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie treba zrušiť.

7. Žalobca vyvodzuje prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania predovšetkým z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, teda z vady spočívajúcej v tom, že súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Žalobca vidí túto vadu v nedostatočnom a nepresvedčivom odôvodnení napadnutého rozhodnutia, keď odvolací súd sa riadne nevysporiadal s jeho odvolacou námietkou neúplného zisteného skutkového stavu veci,

v nevykonaní ním navrhnutých dôkazov a naostatok v samotnej vecnej nesprávnosti napadnutého rozhodnutia.

8. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

9. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10. Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení strany (a v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. zakladajúcim prípustnosť dovolania) nebolo podľa predchádzajúcej právnej úpravy nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Ani po novej právnej úprave civilného sporového (mimosporového) konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Naostatok dovolací súd poznamenáva, že vzhľadom na vyššie uvedený jasne a zrozumiteľne odôvodnený záver súdov o nedostatku aktívnej legitímácie žalobcu (pri skúmaní prípustnosti dovolania žalobcu podľa § 420 písm. f/ CSP predmetom dovolacieho prieskumu nebola zatiaľ otázka, či je správne aj právne posúdenie tejto otázky odvolacím súdom; k tomu pozri nižšie body 13. a nasl.), žalobcom navrhnuté dokazovanie (vyžiadaním osvedčenia o evidencii vozidla s uvedením všetkých zmien v jeho vlastníctve, vyžiadaním kompletnej spisovej dokumentácie týkajúcej sa šetrenia okolností odcudzenia vozidla a listín žalovaného 1/ týkajúcich sa poistenia vozidla) na preukázanie, či žalovaný 1/ dôvodne odmietol poskytnúť poistné plnenie žalovanému 2/, by bolo nadbytočné, pretože by nemalo relevanciu pre právny záver odvolacieho súdu o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu v konaní o žalobe o splnení povinnosti žalovaným 1/.

11. Za procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd a rovnako súd prvej inštancie neodôvodnili svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

12. Dovolací súd dospel k záveru, že žalobca neopodstatnene vytýka súdom, že nesprávnym procesným postupom mu znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Žalobca ale odôvodňuje dovolanie aj tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení.

14. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie

odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 2 Cdo 203/2016 a 6 Cdo 113/2017).

15. Rozhodnutie odvolacieho súdu v danej veci záviselo od vyriešenia právnej otázky, či žalobca má aktívnu vecnú legitímáciu v konaní o žalobe, ktorou žalobca požaduje od súdu, aby rozhodol tak, že „odporca 1/ je povinný zaplatiť odporcovi 2/ istinu 7.216,74 EUR do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením odporcu 1/ zaniká v rozsahu plnenia povinnosť navrhovateľa plniť odporcovi 2/“. Z obsahu takto koncipovanej žaloby aj podľa názoru dovolacieho súdu, súladného so záverom odvolacieho súdu, ide o žalobu, ktorou sa žalobca domáha, aby súd rozhodol o splnení povinnosti žalovaným 1/ žalovanému 2/ (s tým, že splnenie povinnosti bude mať dopad na právne postavenie žalobcu), nie o žalobu, ktorou sa požaduje, aby súd rozhodol o určení, či tu právo je alebo nie je (porovnaj napr. R 115/1967).

16. Takto vymedzená právna otázka (v okolnostiach prípadu azda pomerne jedinečná), spôsob vyriešenia ktorej odvolacím súdom je žalobcom v dovolaní namietaná, nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená, čo zakladá prípustnosť dovolania žalobcu podľa § 420 ods.1 písm. b/ CSP.

17. Vecne legitimovaný je ten, o právach alebo povinnostiach ktorého v spore ide. Je to stav vyplývajúci z hmotného práva, podľa ktorého strana je subjektom práva (povinnosti), ktoré je predmetom sporu. V dvojstranných právnych vzťahoch, v ktorých sporové strany stoja so svojimi návrhmi proti sebe, ide o vecnú legitímáciu aktívnu (na strane žalobcu) alebo pasívnu (na strane žalovaného).

18. Odvolací súd pri riešení otázky aktívnej vecnej legitímácie žalobcu dospel k záveru, že žalobca nie je nositeľom tohto základného predpokladu toho, aby sa o jeho žalobe ďalej konalo. Argumentuje, že žalobca sa od žalovaných ničoho nedomáha. Nárok na poistné plnenie voči poisťovateľovi, žalovanému 1/, je nárokom poisteného vlastníka poistenej veci, teda žalovaného 2/. Do obsahu tohto právneho vzťahu sa nepremietajú právne vzťahy založené zmluvou o úvere. Z právneho vzťahu založeného poistnou zmluvou, ale ani z iného právneho vzťahu medzi žalobcom, ako poisťníkom, a žalovaným 1/, ako poisťovateľom motorového vozidla vo vlastníctve žalovaného 2/, nevyplýva právo žalobcu domáhať sa voči žalovanému 1/, poisťovateľovi, aby plnil poškodenému, žalovanému 2/. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd už nepovažoval za potrebné skúmať, či odmietnutie poistného plnenia žalovaným 1/ žalovanému 2/ bolo dôvodné. Dovolací súd v okolnostiach prípadu nepovažuje tieto právne závery za správne.

19. Pôvodnou žalobu podanou proti poisťovni (teraz žalovaný 1/) žalobca sa domáhal plnenia pre seba, v priebehu sporu ale so súhlasom súdu prvej inštancie žalobu zmenil a požadoval, aby pôvodnému žalovanému (poisťovni) bola uložená povinnosť plniť leasingovej spoločnosti, pristúpenie ktorej do konania navrhol v návrhu na zmenu žaloby. Návrh na pripustenie pristúpenia ďalšieho subjektu do sporu a zmenu žaloby odôvodnil tým, že podľa všeobecných zmluvných podmienok vinkuloval poistné plnenie v prospech leasingovej spoločnosti. Podľa oznámenia tejto spoločnosti mala byť pohľadávka vyplývajúca z predčasnej splatnosti úveru z dôvodu krádeže predmetu financovania znížená o očakávané poistné plnenie.

20. Z prednesov žalobcu v spore (z jeho procesného útoku), a z ostatne uvedeného oznámenia leasingovej spoločnosti, podľa ktorého záväzok žalobcu bude znížený o prípadné

poistné plnenie, vyplýva, že (zmenenú) žalobu podal nie v záujme leasingovej spoločnosti, ale predovšetkým preto, že chcel zabezpečiť svoj záujem spočívajúci v tom, že poistným plnením žalovaného 1/ žalovanému 2/ sa zníži jeho záväzok z predčasnej splatnosti úveru.

21. Je síce pravda, že podľa § 797 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo na plnenie zo zmluvy, keďže nie je v zákone alebo v poistných podmienkach ustanovené inak, má ten, na ktorého majetok sa poistenie vzťahuje (poistený), v danom prípade teda leasingová spoločnosť, na ktorú bolo prevedené vlastnícke právo k motorovému vozidlu zmluvou o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva, a nie žalobca (poistník), nemožno však nepriznať právnu relevanciu tomu, že žalobca do zmluvného vzťahu založeného poistnou zmluvou vstúpil ako subjekt, ktorého právne a ekonomické záujmy sú prostredníctvom tejto poistnej zmluvy významne ovplyvnené. Bol platiteľom poistného (§ 796 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a nositeľom všetkých negatívnych právnych následkov vzniku predčasnej splatnosti poskytnutého úveru, včítane povinnosti zaplatiť zmluvnú pokutu. Proklamácia leasingovej spoločnosti o znížení pohľadávky vzniknutej predčasnou splatnosťou úveru o očakávané poistné plnenie bez jej agility pri vymáhaní poistného plnenia pre žalobcu nemá žiadny právny význam.

22. Ak by žalobca nemal možnosť domáhať sa splnenia záväzku poisťovňou v prospech leasingovej spoločnosti, nemal by objektívne možnosť ovplyvniť, či poisťovňa svoj záväzok z poistnej zmluvy splní, ak nastane skutočnosť, s ktorou je spojený vznik povinnosti poistiteľa plniť (poistná udalosť). Podľa výkladu odvolacieho súdu žalobca by nemal k dispozícii iný právny prostriedok, prostredníctvom ktorého by mohol účinne brániť svoje práva dotknuté správaním žalovaných (u žalovaného 1/ odmietnutím poistného plnenia a u žalovaného 2/ nevôľou právne náročnejšou cestou sa domáhať poistného plnenia od poisťovne, keď splnenie svojej pohľadávky vzniknutej v dôsledku predčasnej splatnosti úveru, spolu so zmluvnou pokutou, môže bez nutnosti použitia komplikovanejšieho procesného útoku vymáhať od žalobcu). Takýto výklad by umožnil vylúčiť možnosť súdneho prieskumu opodstatnenosti odmietnutia poistného plnenia.

23. Zákon podanie žaloby o splnení povinnosti v prospech tretej osoby, resp. formuláciu žalobných petitov, podľa ktorej má byť žalovaným plnené tretej osobe, osobe odlišnej od žalovaného, výslovne nevyklučuje. Napr. ustanovenie § 530 ods. 1 Občianskeho zákonníka umožňuje, aby postupca na žiadosť postupníka vymáhal postúpený nárok vo svojom mene na účet postupníka.

24. Výklad právneho predpisu nesmie obmedzovať, resp. brániť v reálnom uplatnení základného práva. Medzera v právnej úprave nemôže mať za následok porušenie základného práva sťažovateľa garantovaného v ústave. V takomto prípade je potrebné použiť taký výklad, ktorý by základné právo nielenže neporušoval, ale naopak, garantoval (II. ÚS 31/04).

25. V prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, je potrebné uprednostniť ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd.“ (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 186/07). Súd pri posudzovaní konkrétnych prípadov nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07).

26. Podľa Čl. 2 ods. 1 a 2 CSP (základné princípy) ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude

rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

27. Podľa Čl. 4 ods. 1 a 2 CSP (základné princípy) ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, právna vec sa posúdi podľa ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu posudzovanej právnej veci. Ak takého ustanovenia niet, súd prejedná a rozhodne právnu vec podľa normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom, a to s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti a princípy, na ktorých spočíva tento zákon, tak, aby výsledkom bolo rozumné usporiadanie procesných vzťahov zohľadňujúce stav a poznatky právnej náuky a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít.

28. Dovolací súd vychádzajúc z vyššie uvedeného dospel k záveru, že odvolací súd právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo jeho rozhodnutie, vyriešil nesprávne a dovolanie žalobcu je teda dôvodné. Dovolací súd preto napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie.

31.**ROZHODNUTIE**

Ak je nehnuteľnosť v katastri nehnuteľností vedená duplicitne ako vlastníctvo žalobcu aj žalovaného, má žalobca naliehavý právny záujem (§ 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku, resp. § 137 písm. c/ Civilného sporového poriadku) na negatívnom určení, že žalovaný nie je vlastníkom tejto nehnuteľnosti.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. mája 2018 sp. zn. 6 Cdo 15/2017)

Z o d ô v o d n e n i a:

1. Žalobou podanou na Okresnom súde Nové Zámky 18. 12. 2014 sa žalobkyne domáhali, aby súd určil, že žalovaná nie je vlastníčkou nehnuteľností zapísaných v katastri nehnuteľností pre kat. úz. R. na liste vlastníctva č. X ako pozemky - parcely reg. „C“ č. X - zastavané plochy a nádvoria vo výmere X m², č. X – záhrady vo výmere X m² a č. X – záhrady vo výmere X m². V žalobe uviedli, že sú podielovými spoluvlastníkmi označených pozemkov (ďalej aj „sporné pozemky“), a to každá v jednej polovici spoluvlastníckeho podielu, pričom ich spoluvlastníctvo je v katastri nehnuteľností aj riadne zapísané. Žalovaná je v katastri nehnuteľností pre kat. úz. R. vedená ako vlastníčka pozemku zapísaného na liste vlastníctva č. X ako parcela reg. „E“ č. X – zastavané plochy a nádvoria vo výmere X m². Podľa grafickej identifikácie parciel je však tento pozemok totožný s pozemkami v spoluvlastníctve žalobkýň, resp. tieto sú jeho súčasťou, čo znamená, že k sporným pozemkom existuje duplicitný zápis vlastníctva (v prospech žalobkýň i v prospech žalovanej). Ďalej uviedli, že na návrh žalovanej je proti nim na Okresnom súde Nové Zámky vedené pod sp. zn. 6C/224/08 konanie, v ktorom žalovaná spochybňuje ich vlastníctvo, preto majú naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

2. Okresný súd Nové Zámky (ďalej aj „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 3. septembra 2015 č. k. 4C/316/2014-93 žalobu zamietol. Jej zamietnutie odôvodnil nedostatkom naliehavého právneho záujmu žalobkýň na negatívnej určovacej žalobe, pretože sú zapísané ako podielové spoluvlastníčky sporných pozemkov a určením, že žalovaná ich vlastníčkou nie je, by nedošlo k žiadnej zmene zápisu vlastníckych práv v katastri nehnuteľností.

3. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkýň v záhlaví označeným rozsudkom rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Potvrdenie prvoinštančného rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou stotožňujúc sa s právnym záverom súdu prvej inštancie o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkýň na negatívnom určení za situácie, keď sú v katastri nehnuteľností vedené ako spoluvlastníčky sporných pozemkov. Navyše uviedol, že pokiaľ sa žalovaná domáha v inom konaní určenia svojho výlučného vlastníctva k sporným pozemkom, má takéto pozitívne určenie vlastníckeho práva vždy prednosť pred negatívnym určením.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalobkyne (ďalej v texte aj „dovolateľky“) dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnili ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) a b) zák. č. 160/2015 Z. z., Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“) tvrdiac, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, resp. že ide o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Namietali nesprávne právne posúdenie vecí súdmi v základnom konaní v otázke existencie

či neexistencie ich naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Poukazovali na to, že ich naliehavý právny záujem bol daný samotnou duplicitou zápisu vlastníckeho práva a že určením, že žalovaná nie je vlastníčkou sporných pozemkov, by kataster zrušil duplicitný zápis vlastníctva žalovanej na liste vlastníctva č. X k fiktívnym pozemkom, čím by sa odstránila duplicita a nastolil by sa stav právnej istoty.

5. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu navrhla tento mimoriadny opravný prostriedok ako nedôvodný zamietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 C. s. p.), na to oprávnenými osobami (§ 424 C. s. p.), zastúpenými v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), v prvom rade skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

7. Podľa § 419 C. s. p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

8. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Podľa § 432 ods. 1, 2 C. s. p. dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

10. V preskúmvanej veci dovolateľky odôvodnili dovolanie prípustným dovolacím dôvodom, a to nesprávnym právnom posúdením veci odvolacím súdom, keď v ňom vymedzili nielen to, ktoré právne posúdenie veci pokladajú za nesprávne (právny záver o neexistencii ich naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení) a v čom táto nesprávnosť spočíva (v nesprávnej aplikácii práva na zistený skutkový stav), ale zároveň v súvislosti s predpokladom prípustnosti dovolania podľa § 421 písm. a) C. s. p. označili aj ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal odvolací súd odkloniť (5 Cdo 136/2007).

11. Dovolačný súd po zistení, že sú splnené všetky podmienky dovolacieho konania, vrátane odôvodnenia dovolania prípustným dovolacím dôvodom, pristúpil k skúmaniu predpokladov prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p., pričom dospel k záveru, že tieto sú splnené. Rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od dovolateľkami vymedzenej právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd, vzhľadom na zistený skutkový stav, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, podľa ktorej v prípade spornosti právnych vzťahov k nehnuteľnostiam naliehavý právny záujem na požadovanom určení je daný aj vtedy, ak na základe žalobe vyhovujúceho rozsudku možno dosiahnuť opravu zápisu evidovaných údajov o vlastníčkovi.

12. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1. 1. 1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé

rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Vzhľadom na účel právnej úpravy dovolania, ktorým je v prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci predovšetkým riešenie doteraz neriešených otázok zásadného právneho významu, treba do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu zahrnúť aj rozhodnutia publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávanej Najvyšším súdom ČSFR, Najvyšším súdom ČR a Najvyšším súdom SR v dobe do 31. 12. 1992, ako aj rozhodnutia uverejnené v Zborníkoch stanovísk, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR vydaných SEVT Praha v rokoch 1974 (č. I, 1965 - 1967), 1980 (č. II, 1964 - 1969) a 1986 (č. IV, 1970 - 1983), pokiaľ sú stále použiteľné (najmä z hľadiska ich súladu s hodnotami demokratického právneho štátu) a neboli prekonané neskoršou judikatúrou. Napokon vzhľadom na čl. 2 ods. 2 C. s. p. je potrebné za ustálenú rozhodovacia prax dovolacieho súdu považovať aj rozhodovacia prax ďalších najvyšších súdnych autorít, a to Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie.

13. Vychádzajúc z vyššie uvedeného možno za ustálenú rozhodovacia prax dovolacieho súdu považovať aj dovolateľkami označený rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 136/2007, vychádzajúci inak zo záverov publikovaných už v Zborníku stanovísk, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR 1970 – 1983, č. IV, Praha 1986, str. 176, a následne rešpektovaných súdnou praxou.

14. Vzhľadom na prípustnosť dovolania podrobil dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu meritórnemu dovolaciemu prieskumu. Pristúpil teda k posúdeniu dôvodnosti dovolania z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom v otázke existencie či neexistencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení vo väzbe na zistený skutkový stav. Tým zároveň posudzoval aj opodstatnenosť či neopodstatnenosť odklonu odvolacieho súdu od riešenia tejto otázky ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

15. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (*questio iuris*). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (*questio facti*), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

16. V preskúmvanej veci boli súčasťou skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie skutkové zistenia, a to, že v katastri nehnuteľností je duplicitne evidované vlastnícke právo žalobkyní a žalovanej, že na liste vlastníctva č. X (na ktorom je zapísané spoluvlastnícke právo žalobkyní) je poznámka katastra, že hodnovernosť údajov o práve k nehnuteľnostiam na tomto liste vlastníctva je spochybnená duplicitne evidovaným vlastníckym právom k pozemku parcela č. X na liste vlastníctva č. X, a že žalovaná sa v inom konaní domáha určenia svojho vlastníckeho práva k sporným pozemkom.

17. V čase rozhodovania súdu prvej inštancie otázku naliehavého právneho záujmu ako procesného predpokladu určovacej žaloby upravoval § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O. s. p.“). Určovacou žalobou v zmysle tohto ustanovenia sa bolo možné domáhať, aby bolo určené, že tu právny vzťah alebo právo je, alebo že tu právny vzťah alebo právo nie je. Podľa vymedzenia žalobného petitu išlo buď o kladnú (pozitívnu) určovaciu žalobu alebo o zápornú (negatívnu) určovaciu žalobu. Oba typy určovacej žaloby mali

pre účastníkov (teraz strany) zásadne rovnaký význam. Či v konkrétnom prípade malo byť predmetom žaloby kladné (pozitívne) alebo záporné (negatívne) určenie, záviselo na tom, ktorý z účastníkov právneho vzťahu žalobu podáva, a na tom, aké určenie zodpovedá jeho záujmom na výsledku sporu. Existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení bola daná najmä vtedy, keď by bez tohto určenia bolo ohrozené právo žalobcu, alebo ak by sa bez tohto určenia jeho právne postavenie stalo neistým. Určovacia žaloba aj podľa súčasnej právnej úpravy (C. s. p.) stále má preventívny charakter. Predovšetkým prichádza do úvahy vtedy, keď jej prostredníctvom možno eliminovať stav ohrozenia práva alebo neistoty v právnom vzťahu, pričom k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť iným spôsobom, resp. dosiahnuť úpravu tvoriacu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov medzi účastníkmi. Ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať splnenie týchto funkcií, nie je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

18. V prejednávanej veci súdy v základnom konaní správne posudzovali otázku naliehavého právneho záujmu podľa § 80 písm. c) O. s. p. a správne toto ustanovenie aj interpretovali, no na zistený skutkový stav ho nesprávne aplikovali. Podľa názoru dovolacieho súdu zistený skutkový stav totiž odôvodňoval záver o existencii naliehavého právneho záujmu žalobkyní na požadovanom negatívnom určení. I keď v prípadoch určovacích žalôb týkajúcich sa vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam je naliehavý právny záujem spravidla daný potrebou zosúladenia skutočného stavu so zápisom vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností, a teda zapísania (či obnovenia zápisu) vlastníckeho práva žalobcu na základe pozitívnej určovacej žaloby, v okolnostiach konkrétnej veci môže byť daný aj v prípade negatívnej určovacej žaloby, ak sa ňou má odstrániť stav právnej neistoty už zapísaného vlastníckeho práva žalobcu. Ide najmä o situáciu, aká nastala aj v danej veci, t. j. ak je vlastnícke právo zapísaného vlastníka spochybnené duplicitným zápisom vlastníckeho práva i v prospech iného subjektu. Na základe negatívnej určovacej žaloby, pokiaľ by jej bolo vyhovené, by bolo možné dosiahnuť opravu zápisu evidovaných údajov o vlastníkovi, a teda odstránenie duplicity. Okrem toho stav právnej neistoty žalobkyní bol znásobený aj konaním žalovanej, ktorá začala spochybňovať nadobúdací titul, na základe ktorého mali nadobudnúť spoluvlastnícke právo a v inom konaní zažalovala neplatnosť tohto titulu ako i určenie, že je výlučnou vlastníčkou sporných pozemkov.

19. So zreteľom na uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 a § 450 C. s. p.). V novom rozhodnutí vo veci rozhodne tento súd aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.). V ďalšom konaní je odvolací súd právnym názorom dovolacieho súdu viazaný (§ 455 C. s. p.).

20. Dovolací súd však považuje za potrebné poznamenať, že pokiaľ sa v tomto konaní žalobkyne domáhajú určenia, že žalovaná nie je vlastníčkou sporných pozemkov, a žalovaná sa v inom konaní domáha určenia, že je ich vlastníčkou, je daná totožnosť strán i predmetu oboch konaní v tejto časti, čo môže zakladať prekážku začatého konania (litispendencie) alebo prekážku právoplatne rozsúdenej veci (rei iudicata). Keďže dovolaciemu súdu nie je známy stav iného konania, nemohol z prípadnej existencie niektorej z týchto prekážok vyvodiť príslušný záver. Bude však povinnosťou odvolacieho súdu, ktorému sa vec vracia, aby sa v prvom rade zaoberal otázkou, či sú splnené podmienky konania spočívajúce v neexistencii žiadnej z týchto prekážok.

32.**ROZHODNUTIE**

Na konanie vo veci, v ktorej sa profesionálny vojak domáha preskúmania správnosti oznámenia vojenského útvaru o výške a zložení jeho platu, je príslušný súd v správnom súdnictve.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. februára 2019 sp. zn. 1KO 3/2019)

Z o d ô v o d n e n i a:

1. Návrhom podaným na Najvyšší súd Slovenskej republiky 30. januára 2019 sa Okresný súd Poprad domáhal, aby kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodol negatívny kompetenčný spor podľa ustanovenia § 8 Správneho súdneho poriadku. Kompetenčný spor, či vec patrí do správneho alebo civilného súdnictva, vznikol medzi Okresným súdom Poprad a Krajským súdom v Prešove vo veci vedenej na Okresnom súde Poprad pod spisovou značkou 11Cpr 16/2018.

2. Podľa Okresného súdu Poprad nie je daná vo veci jeho kauzálna príslušnosť, ani právomoc súdu na prejedanie a rozhodnutie veci, keď nejde o súkromnoprávny spor alebo iné súkromnoprávne veci, ktoré by neprejednávali a nerozhodovali iné orgány.

3. Ďalej Okresný súd Poprad uviedol, že je potrebné upriamiť pozornosť na predmet sporu, ktorým je preskúmanie zákonnosti oznámenia žalovaného č. SEKO-116/2017-OVS z 02. júna 2017 a poukázal na ustanovenie § 137 Civilného sporového poriadku.

4. Okresný súd Poprad je tohto názoru, že v civilnom sporovom konaní súd nemá právomoc preskúmať zákonnosti oznámení žalovaného ako orgánu verejnej správy. A to ani v prípade, ak orgán verejnej správy nepostupuje v oblasti verejnej správy, ale v oblasti štátnej služby profesionálnych vojakov.

5. Napokon Okresný súd Poprad poukázal na ustanovenie § 6 ods. 2 Správneho súdneho poriadku a ustanovenie § 7 písm. d/ Správneho súdneho poriadku a skonštatoval, že je toho názoru, že v danom prípade, najmä vzhľadom na petit žalobného návrhu, nie je daná právomoc súdu v civilnom procese.

6. Z predloženého súdneho spisu kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zistil nasledovné skutočnosti. Vojenský útvar 6335 Prešov písomným oznámením o výške a zložení platu z 09. januára 2017 č. vkPO-122-566/2017, vydaným podľa ustanovení § 39 ods. 2 a § 82 ods. 1 zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, oznámil žalobcovi rtm. A. V. výšku a zloženie jeho služobného platu.

7. Žiadosťou z 27. februára 2017 žalobca žiadal Vojenský útvar 6335 Prešov o preskúmanie tohto písomného oznámenia z dôvodu, že neboli v jeho prípade splnené podmienky pre priznanie príplatku výkonného letca len vo výške 15% hodnostného platu a žiadal, aby bolo písomné oznámenie o výške a zložení platu Vojenského útvaru 6335 Prešov z 09. januára 2017 č. vkPO-122-566/2017 zmenené tak, že mu bude priznaný príplatok výkonného letca vo výške 30% hodnostného platu.

8. Žiadosť žalobcu zo dňa 27. februára 2017 vybavil Vojenský útvar 6335 Prešov listom z 10. apríla 2017 č. vkPO-704-19/2017-FES, v ktorom skonštatoval, že v písomnom oznámení o výške a zložení platu z 09. januára 2017 č. vkPO-122-566/2017 sú všetky zložky platu uvedené správne.

9. Podnetom z 27. apríla 2017 žiadal nrtm. A. V. o preskúmanie listu Vojenského útvaru 6335 Prešov z 10. apríla 2017 č. vkPO-704-19/2017-FES mimo odvolacieho konania. Ministerstvo obrany, Sekcia kontroly listom z 02. júna 2017 č. SEKO-116/2017-OVS vybavilo uvedenú žiadosť o preskúmanie listu Vojenského útvaru 6335 Prešov z 10. apríla 2017 č. vkPO-704-19/2017-FES tak, že zotrvalo na záveroch z prešetrenia sťažnosti č. SEKO-122-13/2016-ZH-OVS, ktorú podal žalobca v roku 2016 v súvislosti s postupom Vojenského útvaru 6335 Prešov pri priznaní služobného platu. Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Sekcia kontroly zároveň uviedlo, že list Vojenského útvaru 6335 Prešov z 10. apríla 2017 č. vkPO-704-19/2017-FES nebol výsledkom správneho konania, nemal teda povahu rozhodnutia vydaného v správnom konaní podľa Správneho poriadku, a že nápravu vo veci namietania skutočností uvedených v liste Vojenského útvaru 6335 Prešov z 10. apríla 2017 č. vkPO-704-19/2017-FES nemožno dosiahnuť využitím právnych prostriedkov vyplývajúcich zo Správneho poriadku.

10. Žalobou označenou ako „Správna žaloba v sociálnych veciach“, podanou osobne 18. júla 2017 na Krajský súd v Prešove sa rtm. A. V. domáhal preskúmania zákonnosti postupu a oznámenia Ministerstva obrany Slovenskej republiky, Sekcie kontroly z 02. júna 2017 č. SEKO-116/2017-OVS, ktorým Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Sekcia kontroly vybavilo listom žiadosť žalobcu o preskúmanie oznámenia Vojenského útvaru 6335 Prešov z 10. apríla 2017 č. vkPO-704-19/2017-FES mimo odvolacieho konania, ktorým Vojenský útvar 6335 Prešov vybavil listom žiadosť o preskúmanie písomného oznámenia profesionálnemu vojakovi podľa ustanovení § 39 ods. 2 a § 82 ods. 1 zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov o výške a zložení platu žalobcu z 09. januára 2017 č. vkPO-122-566/2017.

11. Krajský súd v Prešove postúpil vec Okresnému súdu Poprad uznesením zo 06. februára 2018 č. k. 7Sa 12/2018-47. Uznesenie Krajského súdu v Prešove o postúpení veci nadobudlo právoplatnosť 02. marca 2018.

12. Krajský súd v Prešove v uznesení zo 06. februára 2018 č. k. 7Sa/12/2018-47 uviedol, že podstatou žalobných dôvodov bolo presvedčenie žalobcu, že v jeho prípade neboli splnené podmienky na priznanie príplatku výkonného letca iba vo výške 15% hodnotného platu. V dôsledku nedostatočného zistenia skutkového stavu a nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a služobných predpisov Hlavného služobného úradu č. 79/2015 z 02. decembra 2015, napriek splneniu podmienok na priznanie 30% príplatku z hodnotného platu, mu v tejto výške príplatoz priznaný nebol, čím došlo k ukráteniu jeho subjektívnych práv, takéto rozhodnutie predstavuje animozitu s aktuálnou právnou úpravou a je diskriminačné v porovnaní s priznaním peňažných náležitostí iným príslušníkom Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

13. Krajský súd v Prešove ďalej poukázal na ustanovenia § 2 ods. 1 o ods. 2, § 3 ods. 1, § 4 Správneho súdneho poriadku, ustanovenia § 1 ods. 1 a ods. 2, § 5 ods. 1, § 10 ods. 1 ods. 2, § 39 ods. 2, § 82 ods. 1 zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a uviedol, že v tejto veci je žalobou napadnutá odpoveď žalovaného, ktorý je hlavným služobným úradom žalobcu, na žiadosť žalobcu o preskúmanie rozhodnutia služobného úradu v súvislosti s oznámením o výške a zložení platu žalobcu,

s ktorým žalobca nesúhlasí.

14. Krajský súd v Prešove poukázal tiež na ustanovenie § 6 ods. 1 Správneho súdneho poriadku a skonštatoval, že v tejto veci v prvom rade preskúmal svoju právomoc konať o podanej žalobe a zistil, že zákon mu nezveruje takú právomoc. Z vyššie uvedených ustanovení Správneho súdneho poriadku vyplýva, že právomoc správnych súdov sa vzťahuje na preskúmanie zákonnosti aktov, ktoré musia spĺňať týmto zákonom vymedzený charakter. Musí ísť o akty orgánov verejnej správy a súčasne tieto akty musia byť vydané v oblasti verejnej správy.

15. Krajský súd v Prešove prisvedčil tomu, že napadnutý akt, je aktom orgánu verejnej správy, pretože žalovaný, Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, je orgánom verejnej správy, keďže je ústredným orgánom štátnej správy (zákon č. 571/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy). V predmetnej veci pri vydaní napadnutého rozhodnutia – odpovede, však vystupoval v zákonom zverenej pozícii hlavného služobného úradu. Teda nepostupoval v oblasti verejnej správy, ktorej rámec je stanovený ustanovením § 12 ods. 1 zákona č. 571/2001 Z. z., ale v oblasti vymedzenej ustanovením § 5 ods. 2 zákona č. 281/2015 Z. z. teda v oblasti štátnej služby profesionálnych vojakov. Podľa definície štátnej služby podľa ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 281/2015 Z. z. je evidentné, že ide o osobitnú formu pracovnoprávneho vzťahu, čo podporuje aj subsidiárne použitie Zákonníka práce na právne vzťahy profesionálnych vojakov ako to upravuje ustanovenie § 1 ods. 2 tohto zákona.

16. Otázku výšky a zloženia platu a v rámci neho otázku výšky príplatku výkonného letca, preto krajský súd nepovažoval za otázku spadajúcu do sféry verejnej správy. Toto napokon vyplýva aj z ustanovenia § 3 ods. 1 písm. a/, písm. b/ a písm. c/ Správneho súdneho poriadku, ktorý vyžaduje, aby rozhodnutia, resp. opatrenia orgánov verejnej správy, ktorých zákonnosť môže správny súd skúmať, boli vydané v administratívnom konaní. Ani táto podmienka v tejto veci nebola splnená, oznámenie, resp. odpoveď žalovaného neboli vydané v administratívnom konaní, zákon č. 281/2015 Z. z. takéto osobitné správne konanie neupravuje, a na iný predpis v tomto smere ani neodkazuje. Aj žalovaný správne konštatoval, že služobný úrad nemal postavenie správneho orgánu a jeho písomnosť nemá povahu rozhodnutia vydaného v správnom konaní.

17. Napokon Krajský súd v Prešove zdôraznil, že Ústavný súd Slovenskej republiky v súvislosti s namietnutým porušením ústavných práv vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 119/1993 z 10. novembra 1993 vyslovil k (z pohľadu podstaty veci) analogickej veci týkajúcej sa platového dekrétu upravujúceho platové pomery sudcov a justičných čakatel'ov v zmysle zákona o platových pomeroch sudcov a justičných čakatel'ov č. 420/1991 Zb. názor, že tieto otázky patria do oblasti pracovnoprávných vecí, lebo nejde o rozhodnutie správneho orgánu. Aj s oporou v uvedenom názore správny súd dospel k záveru, že v tejto veci nejde o skúmanie aktu orgánu verejnej správy, ale ide o akt v rámci služobných, pracovnoprávných vzťahov, a tak nie je daná právomoc správneho súdu na konanie o správnej žalobe, ale právomoc súdu v civilnom sporovom konaní.

18. Analogicky podľa ustanovenia § 18 ods. 2 Správneho súdneho poriadku Krajský súd v Prešove v zmysle princípu zákazu odopretia spravodlivosti postúpil vec súdu s právomocou na konanie v civilnom sporovom konaní, ktorým je podľa ustanovenia § 23 písm. g/ Civilného sporového poriadku kauzálny príslušný Okresný súd Poprad.

19. Kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa najskôr zaoberal tým, či sú splnené podmienky na prejednanie kompetenčného sporu a rozhodnutie o ňom.

20. Podľa ustanovenia § 8 Správneho súdneho poriadku kompetenčné spory medzi súdmi, ak je sporné, či vec patrí do správneho súdnictva, rozhoduje kompetenčný senát Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky podľa Civilného sporového poriadku.

21. Z ustanovenia § 8 Správneho súdneho poriadku vyplýva, že kompetenčným sporom je spor o vecnú príslušnosť medzi súdom, rozhodujúcim v civilnom súdnom konaní a súdom, rozhodujúcim v správnom súdnom konaní. Stranami kompetenčného sporu podľa ustanovenia § 8 Správneho súdneho poriadku (sporu o vecnú príslušnosť) sú potom súdy. Na strane jednej vždy správny súd a na druhej civilný súd.

22. Keďže v predloženej veci Krajský súd v Prešove poprel svoju vecnú príslušnosť rozhodnúť o žalobe v správnom súdnom konaní uznesením zo 06. februára 2018 č. k. 7Sa 12/2018-47, ktorým vec postúpil Okresnému súdu Poprad a ten následne predložil vec kompetenčnému senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vznikol negatívny kompetenčný konflikt v zmysle ustanovenia § 8 Správneho súdneho poriadku (spor o vecnú príslušnosť medzi civilným a správnym súdom), je preto daná právomoc a príslušnosť kompetenčného senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tento kompetenčný spor rozhodnúť.

23. Úlohou kompetenčného senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bolo posúdiť, ktorý súd je príslušný rozhodnúť o žalobe podanej 18. júla 2017 na Krajský súd v Prešove smerujúcej proti oznámeniu Ministerstva obrany Slovenskej republiky, Sekcie kontroly z 02. júna 2017 č. SEKO-116/2017-OVS, ktorým Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Sekcia kontroly vybavilo listom žiadosť žalobcu o preskúmanie oznámenia Vojenského útvaru 6335 Prešov z 10. apríla 2017 č. vkPO-704-19/2017-FES mimo odvolacieho konania, ktorým Vojenský útvar 6335 Prešov vybavil listom žiadosť o preskúmanie písomného oznámenia profesionálnemu vojakovi podľa ustanovení § 39 ods. 2 a § 82 ods. 1 zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov o výške a zložení platu žalobcu z 09. januára 2017 č. vkPO-122-566/2017, ktorou sa v samotnej podstate žalobca domáha priznania príplatku výkonného letca v zmysle ustanovenia § 159 zákona č. 281/2015 o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov vo výške 30% z jeho hodnotného platu.

24. Podľa ustanovenia § 2 ods. 1 Správneho súdneho poriadku v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

25. Podľa ustanovenia § 2 ods. 2 Správneho súdneho poriadku každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

26. Podľa ustanovenia § 6 ods. 1 Správneho súdneho poriadku správne súdy v správnom súdnictve preskúmavajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

27. Podľa ustanovenia § 6 ods. 2 Správneho súdneho poriadku správne súdy rozhodujú v konaniach o

a/ správnych žalobách,

b/ správnych žalobách vo veciach správneho trestania,

c/ správnych žalobách v sociálnych veciach,

- d/ správnych žalobách vo veciach azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia,
- e/ žalobách proti nečinnosti orgánu verejnej správy,
- f/ žalobách proti inému zásahu orgánu verejnej správy,
- g/ žalobách vo volebných veciach,
- h/ žalobách vo veciach územnej samosprávy,
- i/ žalobách vo veciach politických práv,
- j/ kompetenčných žalobách,
- k/ návrhoch v iných veciach.

28. Podľa ustanovenia § 7 Správneho súdneho poriadku správne sudy nepreskúmajú

a/ právoplatné rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy, ak účastník konania pred ich právoplatnosťou nevyčerpal všetky riadne opravné prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis; povinnosť vyčerpať všetky riadne opravné prostriedky sa nevzťahuje na prokurátora a zainteresovanú verejnosť, ak táto nebola na podanie riadneho opravného prostriedku oprávnená,

b/ správne akty orgánov verejnej správy, ktoré nemajú povahu rozhodnutia o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzickej osoby a právnickej osoby, najmä rozhodnutia a opatrenia organizačnej povahy a rozhodnutia a opatrenia upravujúce vnútorné pomery orgánu, ktorý ich vydal, ak tento zákon neustanovuje inak,

c/ všeobecne záväzné právne predpisy, ak tento zákon neustanovuje inak,

d/ súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, v ktorých je daná právomoc súdu v civilnom procese,

e/ rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy predbežnej, procesnej alebo poriadkovej povahy, ak nemohli mať za následok ujmu na subjektívnych právach účastníka konania,

f/ rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy, ktorých vydanie závisí výlučne od posúdenia zdravotného stavu osôb alebo technického stavu vecí, ak neznamenajú právnu prekážku výkonu povolania, zamestnania, podnikateľskej alebo inej hospodárskej činnosti; to neplatí na rozhodnutia a opatrenia v sociálnych veciach,

g/ rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy o nepriznaní alebo odňatí odbornej spôsobilosti fyzickej osobe a právnickej osobe, ak neznamenajú právnu prekážku výkonu povolania alebo zamestnania,

h/ rozhodnutia, opatrenia, rozkazy, nariadenia, príkazy a pokyny, personálne rozkazy a disciplinárne rozkazy orgánov verejnej správy, ktorých preskúmanie vylučuje osobitný predpis.

29. Vychádzajúc z ustanovenia § 2 ods. 2 Správneho súdneho poriadku v spojení s ustanovením § 6 ods. 1 Správneho súdneho poriadku platí, že správne sudy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí, opatrení a iných zásahov orgánov verejnej správy a poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy. Kľúčovým pojmom pri vymedzení predmetu správneho súdnictva je preto orgán verejnej správy.

30. O výške a zložení platu žalobcu, ako profesionálneho vojaka č. 519252, rozhodol Vojenský útvar 6335 Prešov ako služobný úrad podľa ustanovenia § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 218/2015 o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Služobný úrad ako organizačná zložka Ozbrojených síl Slovenskej republiky nepochybne spĺňa definíciu orgánu verejnej správy v zmysle ustanovenia § 4 Správneho súdneho poriadku v spojení so zákonom č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky, keď za orgány štátnej správy treba považovať aj verejné zbory.

31. Podľa ustanovenia § 6 ods. 2 zákona č. 281/2015 o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov služobný úrad v mene štátu koná a rozhoduje vo veciach týkajúcich sa služobného pomeru profesionálneho vojaka a v právnych vzťahoch

s ním súvisiacich alebo ak tak ustanovujú všeobecne záväzné právne predpisy a služobné predpisy vydané na vykonanie tohto zákona. Z uvedeného je zrejmé, že služobný úrad nebude musieť vždy vystupovať v pozícii orgánu verejnej správy.

32. Pri rozhodovaní sporov medzi súdmi v civilnom súdnictve a správnom súdnictve musí kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vychádzať z medzí stanovených zákonom. Ak z právnych predpisov jednoznačne nevyplýva, že zákonodarca vec zveril súdom v civilnom alebo správnom súdnictve, môže byť určujúcim kritériom pre stanovenie príslušnosti súdu súkromnoprávna či verejnoprávna povaha veci. Pokiaľ by však zákonodarca jednoznačne určil, že svojou povahou vec súkromnoprávnu zverí správnym súdom alebo naopak, kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky by toto určenie nemohol prekročiť. V predloženej veci však zákonodarca príslušnosť súdu natoľko jednoznačne nevymedzil, že vo veci vznikol negatívny kompetenčný spor v zmysle ustanovenia § 8 Správneho súdneho poriadku.

33. V predloženej veci preto kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky posúdil, či Vojenský útvar 6335 Prešov ako služobný úrad v zmysle ustanovenia § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 281/2015 o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov konal a rozhodoval vo verejnoprávnej či súkromnoprávnej veci.

34. Pre delenie práva na súkromné a verejné používa právna náuka niekoľko teórií. Kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pre určenie povahy nároku na príplatok výkonným letcom ako zložke platu profesionálneho vojaka podľa ustanovenia § 159 zákona č. 281/2015 o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov použil postupne teóriu záujmovú, mocenskú, organickú a metódu právnej regulácie.

35. Vychádzajúc zo záujmovej teórie podľa najvyššieho súdu platí, že verejné právo chráni verejné záujmy, súkromné právo potom súkromné záujmy. Verejné právo môže tiež namiesto verejného záujmu odkazovať na všeobecné dobro. Zákonodarca v zákone č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v ôsmej hlave s názvom Odmeňovanie a ďalšie peňažné náležitosti, upravuje platové náležitosti profesionálnych vojakov. Je síce pravdou, že odmeňovanie profesionálnych vojakov na prvý pohľad vzbudzuje dojem, že smeruje k individuálnym, súkromným záujmom profesionálnych vojakov, no tento aspekt prevažuje verejnoprávny záujem, ktorý spočíva v zachovaní mieru a bezpečnosti Slovenskej republiky, plnení záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná a podieľaní sa na zachovávaní verejného poriadku a bezpečnosti štátu, jeho zvrchovanosti, územnej celistvosti a nedotknuteľnosti hraníc (ustanovenie § 2 ods. 1 zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky). Samotné odmeňovanie profesionálnych vojakov je len prostriedkom, ako tento cieľ dosiahnuť. Nemožno opomenúť ani skutočnosť, že sám zákonodarca rozlišuje pojmy plat vo verejnoprávnej regulácii a mzda v súkromnoprávnej regulácii. Súd v prejedávanej veci napokon nebude rozhodovať o vyplatení či nevyplatení sporného nároku zo súkromných zdrojov ale o vyplatení nároku z verejných financií.

36. Mocenská teória delí právo súkromné a verejné podľa povahy vzťahov medzi ich účastníkmi. Hovoríme o vzťahoch nadriadenosti a podriadenosti vo verejnom práve a vzťahu rovnosti v súkromnom práve. V predloženej veci bezpochyby nie sú subjekty v rovnom postavení. Profesionálny vojak nemá možnosť dojednávať so služobným úradom poskytnutie služobného platu v inom zložení a výške ako predpokladá zákon č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Profesionálny vojak nemôže jednostranne vnútiť vôľu služobnému úradu vo vzťahu k priznaniu príplatku výkonného letca,

zatiaľ čo služobný úrad ju naopak svojim rozhodnutím profesionálnemu letcovi efektívne vnucuje. Nemožno tvrdiť, že sa jedná o rovné postavenie subjektov. Preto je tento vzťah verejnoprávnym vzťahom.

37. Organická teória vychádza z toho, či sa subjekt ocitá v určitom vzťahu z dôvodu členstva vo verejnom zväzku. Verejné právo je súhrn noriem, v ktorých aspoň jeden subjekt vystupuje v pozícii nositeľa verejnej moci pri výkone svojich vrchnostenských oprávnení. Služobný úrad ako organizačná zložka Ozbrojených síl Slovenskej republiky je podľa ustanovenia § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v spojení s ustanovením § 4 Správneho súdneho poriadku orgán štátnej správy, ako verejný ozbrojený zbor.

38. Metóda právnej regulácie vyjadruje povahu a mieru jednotlivých účastníkov právneho vzťahu na vznik a rozvíjanie tohto vzťahu, resp. vyjadruje povahu a mieru účasti subjektov právneho vzťahu na formovanie jeho obsahu. Za znaky súkromnoprávnej regulácie sa považuje rovnosť subjektov, ich autonómia, vznik, zmena a zánik právnych vzťahov sú spojené s dvojstranným právnym jednaním. Naopak za znaky verejnoprávnej regulácie je treba považovať nadriadenosť a podriadenosť, autoritatívnosť, vznik zmena a zánik právnych vzťahov sú spojené s rozhodnutím orgánu verejnej správy. V predloženej veci, ako už bolo vyššie uvedené nie je medzi profesionálnym vojakom a služobným úradom rovný vzťah a to platí aj v otázkach jeho odmeňovania. Vo veci priznávania služobného platu rozhoduje služobný úrad autoritatívne. Vznik, zmena a zánik práva na služobný plat je spojená s autoritatívnym rozhodnutím služobného úradu, nejde o dvojstranný vzťah založený na konsenze zúčastnených strán. Zákon č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov navyše určuje kogentne pravidlá pre odmeňovanie profesionálnych vojakov. Aj podľa metódy právnej regulácie je preto nárok na príplatok výkonným letcom, ako zložka služobného platu profesionálneho vojaka, verejnoprávnej povahy.

39. Na záver preto kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konštatuje, že vzťahy vyplývajúce zo štátnej služby profesionálneho vojaka podľa zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov nemožno považovať pre ich povahu za veci súkromnoprávne (predovšetkým pracovnoprávne). Služobný pomer je a bol vždy charakterizovaný ako inštitút verejného práva. Tento vzťah nevzniká zmluvou, ale mocenským aktom služobného orgánu a po celú dobu jeho trvania sa výrazne odlišuje od pomeru pracovného, ktorý je naopak typickým súkromnoprávnym vzťahom, v ktorom majú účastníci tohto právneho vzťahu rovné postavenie. Uvedené sa prejavuje aj v právnej úprave týkajúcej sa vzniku, zmeny, priebehu a zániku štátnej služby, ako aj s tým súvisiacich otázok. Inak tomu nie je ani pri rozhodovaní o odmeňovaní profesionálnych vojakov podľa ôsmej hlavy zákona č. č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Právna povaha štátnej služby profesionálneho vojaka postihuje osobitnú povahu „zamestnávateľa“ ako primárneho nositeľa verejnej moci, potrebu začlenenia profesionálneho vojaka do organizmu verejnej moci a účasť na jej výkone. Táto potreba zasahuje až tak ďaleko, že tu nejde o modifikáciu súkromnoprávneho pomeru, ale o špecifický služobný pomer verejného práva podľa zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. To potvrdzuje aj povaha právnej úpravy štátnej služby profesionálnych vojakov, ktorá má kódexový charakter a použitie Zákonníka práce je z prevažnej časti vylúčené (delegovaná pôsobnosť Zákonníka práce v zmysle ustanovenia § 1 ods. 2 v spojení s ustanovením 217 ods. 1 zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

40. Navyše aj v rozhodovacej činnosti Najvyššieho správneho súdu v Českej republike

sa možno stretnúť s tým, že správne súdy preskúmavajú v správnom súdnictve rozhodnutia, týkajúce sa obdobne odmeňovania profesionálnych vojakov (napr. rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky z 25. októbra 2018 sp. zn. 4As 225/2018, rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky zo 16. júla 2014 sp. zn. 3Ads 83/2013).

41. Z týchto dôvodov kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodol tak, že príslušný rozhodnúť vo veci vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 11Cpr /16/2018 o žalobe podanej 18. júla 2017 na Krajský súd v Prešove žalobcom : rtm. A. V., profesionálny vojak, narodený X.X.X., bytom vo V., proti žalovanému : Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Kutuzovova 8, je súd v správnom súdnictve.

42. Keďže Krajský súd v Prešove má podľa rozhodnutia kompetenčného senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky danú vo veci právomoc (príslušnosť) rozhodnúť, vychádzajúc z ustanovenia § 150 Správneho súdneho poriadku, bolo potrebné spolu s rozhodnutím kompetenčného sporu zrušiť aj uznesenie Krajského súdu v Prešove zo 06. februára 2018 č. k. 7Sa/12/2018-47, ktorým Krajský súd v Prešove poprel svoju právomoc (príslušnosť) vo veci konať a rozhodnúť, keď sa nejedná o uznesenie súdu, ktorým sa upravuje vedenie konania a súd je ním preto viazaný len čo ho vydal.

43. Právoplatné rozhodnutie kompetenčného senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je podľa ustanovenia § 11 ods. 1 in fine Civilného sporového poriadku záväzné pre súdy a orgány verejnej moci. Ďalšou úlohou Krajského súdu v Prešove preto bude posúdiť návrh žalobcu v súlade s právnymi závermi kompetenčného senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vyjadrenými v tomto uznesení.